

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 7 февруари 2024 г.
(OR. en)

6291/24

CLIMA 56
ENV 141
ENER 57
TRANS 50
AGRI 78
ECOFIN 148
COMPET 140
IND 63
MI 136

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	7 февруари 2024 г.
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2024) 63 final
Относно:	СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ Подсигуряване на нашето бъдеще Целта на Европа в областта на климата за 2040 г. и нейният път към неутралност по отношение на климата до 2050 г. — изграждане на устойчиво, справедливо и проспериращо общество

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2024) 63 final.

Приложение: COM(2024) 63 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Страсбург, 6.2.2024 г.
COM(2024) 63 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Подсигуряване на нашето бъдеще

**Целта на Европа в областта на климата за 2040 г. и нейният път към неутралност
по отношение на климата до 2050 г. — изграждане на устойчиво, справедливо и
проспериращо общество**

{SEC(2024) 64 final} - {SWD(2024) 63 final} - {SWD(2024) 64 final}

1 Съдържание

1	Съдържание	1
1	Визия отвъд 2030 г.	2
2	Амбициозни глобални действия в областта на климата	5
3	Целта за 2040 г. и пътят към неутралност по отношение на климата	7
3.1	Целта.....	7
3.2	Разходи в резултат на бездействие	10
4	Постигане на целта за 2040 г.	12
4.1	Прилагане на политическата рамка до 2030 г.	12
4.2	Икономика в интерес на хората	12
4.3	Енергийната система на ЕС.....	14
4.4	Пакт за декарбонизация на промишлеността	17
4.5	Декарбонизация на транспорта и подобряване на мобилността	24
4.6	Земя, храни и биоикономика.....	26
4.7	Инвестираме в бъдещето си	29
5	Заключение и следващи стъпки	34

1 Визия отвъд 2030 г.

Изменението на климата се засилва, а свързаните с него действителни разходи се увеличават. През 2023 г. имаше безпрецедентно голямо увеличаване на смущенията в климата, за първи път глобалното затопляне достигна 1,48 °C над предииндустриалните равнища, а температурите на океаните и топенето на леда в Антарктическият океан поставиха рекорди с голяма разлика спрямо предишните стойности. Сега е по-ясно от всякога, че постигането на стабилен климат и гарантирането на подходяща за живот планета за настоящите и бъдещите поколения означава рязко и бързо да намалим емисиите на парникови газове в световен мащаб и да се подготвим за бъдещите въздействия на изменението на климата ⁽¹⁾. Този курс на действие може и трябва да бъде съпътстван от формиране на проспериращо и справедливо общество, както и на промишленост и селскостопански сектор на ЕС, които са гъвкави и силни в една конкурентоспособна в световен мащаб и все по-устойчиво развивана икономика, която работи за всички хора и в съответствие с 20-те принципа на Европейския стълб на социалните права и плана за действие към него.

Резултатите от 28-мата конференция на ООН по изменението на климата (COP28) в Дубай и първия глобален преглед на действията в областта на климата показват, че останалата част от света също бързо се движи в тази посока. ЕС, който е вписал неутралността по отношение на климата до 2050 г. в законодателството, има водеща роля в действията в областта на климата и ще продължи така и напред.

Визията за Европа в края на следващото десетилетие е всеобхватна: тя следва да остане първостепенно местоназначение за инвестиционни възможности, които осигуряват стабилни, ориентирани към бъдещето качествени работни места със силна промишлена екосистема. Европа следва да играе водеща роля в развитието на бъдещите пазари на чисти технологии, където всички големи държави и предприятия се стремят да се възползват от пазарните възможности. Превръщането ѝ в континент с чиста, имаща малък въглероден отпечатък, финансово достъпна енергия и устойчиво развивани храни и материали ще осигури нейната устойчивост на бъдещи кризи, като тези, които понастоящем са причинени от смущения в доставките на изкопаеми горива. Като остане световен лидер и надежден партньор в действията в областта на климата, Европа едновременно ще укрепи своята отворена стратегическа автономност и ще разнообрази своите устойчиви глобални вериги за създаване на стойност, за да може да управлява съдбата си в един нестабилен свят.

Добре разработените действия в областта на климата могат да осигурят реализирането на тази визия за Европа и нейните граждани. Европейският зелен пакт е дългосрочната стратегия на ЕС за икономически растеж, инвестиции и иновации. Неговото прилагане ще укрепи по-специално енергийната независимост на ЕС от изкопаеми горива. През

⁽¹⁾ Междуправителствен комитет по изменението на климата (МКИК). Обобщаващ доклад ДОб: Изменение на климата през 2023 г.

2022 г. стойността на вноса на изкопаеми горива скочи до 640 милиарда евро (4,1 % от БВП) поради завоевателната война на Русия срещу Украйна. През 2023 г., когато цените намаляха значително, нетните разходи за внос на изкопаеми горива заемаха около 2,4 % от БВП ⁽²⁾.

Растежът на икономиката на основата на изкопаеми горива и разхищение на ресурси не е устойчив. ЕС показва, че действията в областта на климата и поддържането на икономически растеж вървят ръка за ръка, като отдели растежа от емисиите на парникови газове. Според предварителните данни общите нетни емисии на парникови газове са били с 32,5 % по-ниски през 2022 г., отколкото през 1990 г. ⁽³⁾, докато икономиката е нараснала с 67 % ⁽⁴⁾. Производителността на материалите се е увеличила с 37,5 % между 2000 г. и 2022 г. ⁽⁵⁾.

Понастоящем се внедряват изключително голям брой технологии за енергия от възобновяеми източници и технологии с ниски нива на въглеродни емисии. През 2023 г. ЕС инсталира безпрецедентни 17 GW нови уредби за вятърна енергия и 56 GW слънчеви уредби (=). През 2022 г. бяха продадени около 3 милиона термопомпи.

С Европейския закон за климата се въвежда междинна цел, която трябва да бъде предложена от Комисията най-късно шест месеца след глобалния преглед съгласно Парижкото споразумение. Ето защо, в съответствие с научните препоръки на Европейския научен консултативен съвет по изменението на климата и въз основа на подробна оценка на въздействието, в настоящото съобщение е представено намаление на нетните емисии на парникови газове от 90 % в сравнение с равнищата от 1990 г. като препоръчана цел за 2040 г. („цел за 2040 г.“). То би гарантирало, че съответният общ бюджет за емисиите на парникови газове за ЕС от настоящия момент до 2050 г. е в съответствие с разпоредбите на Европейския закон за климата и осигурява реалистичен път към силно и устойчиво общество в Европа.

Постигането на тази цел ще изисква редица благоприятстващи условия, например пълно прилагане на договорената рамка за 2030 г., гарантираща конкурентоспособността на европейската промишленост, по-изразено ударение върху справедливия преход, при който никой не е изоставен, еднакви условия на конкуренция с международните партньори и стратегически диалог относно рамката за периода след 2030 г., включително с промишлеността и селскостопанския сектор.

Целта на настоящото съобщение е да се постави началото на политическия дебат и да се предостави информация за подготовката на рамката за периода след 2030 г. В него не се предлагат нови мерки на политиката, нито се определят нови секторни цели.

⁽²⁾ Въз основа на данните за търговията за първите 10 месеца и прогнозния БВП.

⁽³⁾ Доклад за напредъка на действията в областта на климата за 2023 г.

⁽⁴⁾ Оценка от базата данни на АМЕСО (Европейска комисия, ГД „Икономически и финансови въпроси“), реален БВП.

⁽⁵⁾ Евростат. Рамка за мониторинг на кръговата икономика.

По този начин стабилността и пълното прилагане на действащата законодателна рамка за постигане на целите в областта на климата и енергетиката за 2030 г. са предварително условие, за да може ЕС да не се отклонява от целта за 2040 г. по пътя към неутралност по отношение на климата през 2050 г. и да оползотвори пълния потенциал на прехода. Всъщност удължаване на срока на действие на настоящите политики до 2040 г. вече би довело до намаление -88 % до 2040 г. Концентрирането на декарбонизацията в началото на пътя ни към неутралност по отношение на климата до 2050 г. значително ще намали вноса на изкопаеми горива (с 80 % през 2040 г.) и по този начин ще осигури по-голяма защита срещу ценови сътресения и ще създаде водещ пазар в областта на чистите технологии, като укрепи отворената стратегическа автономност и конкурентоспособността на ЕС. Трябва обаче да се наблегне повече на рамка, която да гарантира, че всички граждани ще се възползват от климатичния преход още сега и през следващите десетилетия. Например Европейският зелен пакт трябва също да бъде и пакт за декарбонизация на промишлеността. Европа се нуждае от по-добро интегриране на заетостта и уменията, както и на социалните и разпределителните аспекти в действията в областта на климата, а също и от благоприятна рамка за декарбонизираната промишленост в стремежа към устойчив икономически растеж, както и от еднакви условия на конкуренция в световен мащаб, за да може екологосъобразната стопанска дейност да процъфтява. Европа ще трябва също така да планира необходимата енергийна и транспортна инфраструктура. На тези аспекти ще бъде обърнато внимание в предстоящите прегледи, които вече са предвидени в съществуващите мерки на ЕС, за да се гарантира успешното постигане на целите ни за 2030 г.

Освен това Европа ще трябва да мобилизира правилната комбинация от инвестиции от частния и публичния сектор, за да направи икономиката ни едновременно устойчива и конкурентоспособна. В тази област през следващите години ще бъде необходим европейски подход за финансирането, в тясно сътрудничество с държавите членки, за да се реализират икономии от мащаба и обхвата, като същевременно се ограничи разпокъсаността на усилията и задълбочаването на регионалните дисбаланси.

Много инвестиции, които трябва да бъдат предприети с оглед на реализирането на целите в областта на климата и енергетиката за 2030 г., оказват въздействие в продължение на десетилетия. Определянето сега на цел за климата за 2040 г. ще осигури предвидимост на инвестициите. Това ще помогне на лицата, вземащи решения в ЕС, на държавите членки и на заинтересованите страни да вземат необходимите решения през това десетилетие от критично значение, така че те да са съвместими с целта за 2040 г. и целта за неутралност по отношение на климата, като се сведат до минимум рисковете от зависимост от скъпи, неоптимални курсове на действие и блокирани активи.

Задължителното условие преходът да бъде справедлив е в основата на Европейския зелен пакт, като се имат предвид опасенията на някои граждани и участници от промишлеността относно рисковете и разходите, свързани с климатичния и енергийния

преход. В действията в областта на климата трябва да бъдат включени всички, като се обърне специално внимание на подкрепата за тези, които са изправени пред най-голямото предизвикателство. Ето защо с настоящото съобщение се поставя началото на диалог и широкообхватно информиране на гражданите, предприятията, социалните партньори, НПО, академичните среди и други заинтересовани страни относно правилния път до 2040 г. към неутралност по отношение на климата до 2050 г. С промишлеността вече се провежда такъв диалог посредством диалози за чист преход, организирани с ключовите промишлени сектори, като той ще бъде продължен и разширен, включително в периода до 2040 г. Започна и стратегическият диалог относно бъдещето на селското стопанство, провеждан със земеделските стопани и други участници във веригата за доставки на храни. Освен това следва да се засили структурираният и систематичен диалог със социалните партньори, за да се гарантира техният принос, като се наблегне върху заетостта, включително наличието на работни места за съкратените работници, мобилността, качеството на работните места, инвестициите в преквалификация и повишаване на квалификацията. Комисията ще представи прегледа на диалозите за чист преход преди извънредното заседание на Европейския съвет през април тази година. Тези диалози и информационни дейности ще дадат възможност на следващата Комисия да представи законодателни предложения за политическата рамка за периода след 2030 г., които ще бъдат необходими за постигането на целта за 2040 г. по справедлив и икономически ефективен начин.

2 Амбициозни глобални действия в областта на климата

При първия глобален преглед съгласно Парижкото споразумение беше установено, че страните въвеждат все по-ефективни политики в областта на климата, но че са необходими спешни допълнителни действия, за да може светът да изпълни изцяло целите на Парижкото споразумение.

В рамките на COP28 страните постигнаха съгласие, че ограничаването на глобалното затопляне до 1,5 °C изисква дълбоко, бързо и устойчиво намаляване на световните емисии на парникови газове с 43 % до 2030 г. и с 60 % до 2035 г. в сравнение с равнищата от 2019 г. и достигане на нулеви нетни емисии на CO₂ в световен мащаб до 2050 г. В глобалния преглед се подчертава, че ерата на изкопаемите горива следва да приключи, като се признава необходимостта всички да се откажат от изкопаемите горива. Освен това в споразумението страните се призовават да утroat световните мощности за енергия от възобновяеми източници и да удвоят темпа на повишаване на енергийната ефективност до 2030 г., за да се увеличат усилията в световен мащаб за енергийни системи с нулеви нетни емисии, като се използват горива с нулеви и ниски нива на въглеродни емисии доста преди или около средата на века. Макар и да се подчертава значението на справедливия преход, в него също така се призовава да се увеличат усилията за постепенно намаляване на прекомерната употреба на въглища, емисиите от автомобилния транспорт, за разрешаването на проблема с метана и намаляването на другите емисии, различни от CO₂ през това десетилетие, както и постепенно да се премахнат във възможно най-кратки срокове неефективните субсидии за изкопаеми горива, които не са насочени към енергийната бедност или уязвимите групи. Това ще изисква промяна в инвестиционните модели по целия свят,

за да се гарантира, че капиталовите потоци са в съответствие с пътищата за развитие при ниски емисии и с устойчивостта спрямо изменението на климата.

Резултатите от COP28 определят минималните очаквания за действие от цялата световна общност и насочват другите страни в посоката, която ЕС вече следва. ЕС ще продължи да допринася за изграждането на средства и даването на тласък за засилени действия в световен мащаб и ще убеждава и подкрепя други държави да последват примера му.

Въз основа на успеха и потенциала на Global Gateway международното сътрудничество ще се разшири и ще обхване нови области в съответствие с колективните ангажименти съгласно глобалния преглед и новите технологични възможности. Финансирането на борбата с изменението на климата ще остане в основата на приноса на ЕС към глобалните действия в областта на климата. Заедно със своите държави членки и Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) ЕС е най-големият приносител за публичното финансиране на борбата с изменението на климата за развиващите се икономики, с принос в размер на 28,5 милиарда евро през 2022 г. и привличане на частно финансиране от още 11,9 милиарда евро.

ЕС и неговите държави членки допълнително ще засилят дипломатията по въпросите на климата в рамките на двустранните, неколкостранните (Г-7, Г-20, ОИСР, Клуба за климата и др.) и многостранните форуми.

Комисията ще създаде специална работна група, за да предлага своя експертен опит и да предоставя персонал с цел създаване на пазари на въглероден диоксид, разработване на глобален подход към ценообразуването на въглеродните емисии⁶, засилване на нейната дипломатия на пазара на въглероден диоксид по света и увеличаване на усилията ѝ за възпроизвеждане на успеха на схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ), като насърчава и подкрепя други юрисдикции да въведат или подобрят собствените си механизми за определяне на цена на въглеродните емисии.

Постепенното въвеждане на механизма за корекция на въглеродните емисии на границите (МКВЕГ), който влезе в сила в преходния си период на 1 октомври 2023 г., също така стимулира правителствата да използват ценови мерки за намаляване на емисиите и промишлените отрасли да намалят своите емисии на парникови газове въз основа на методика, която има възможност да се прилага на международно равнище.

В нестабилна геополитическа среда ЕС ще продължи да развива стабилни партньорства с държавите със сходни възгледи. Зелените съюзи и зелените партньорства, сключени с партньори от 2021 г. насам, ще подкрепят курса на ЕС и партньорите към неутралност по отношение на климата. Той ще разшири и задълбочи партньорствата с надеждни международни доставчици, включително съседните държави, за да гарантира дългосрочната си енергийна сигурност и предвидимост на

⁽⁶⁾ В тази дейност следва надлежно да бъде отчетено настояването на ЕС за глобални мерки за определяне на цена на въглеродните емисии за международното въздухоплаване и морския транспорт съответно чрез ИКАО и ММО.

доставките по време на целия енергиен преход. Това ще спомогне за намаляване на външните зависимости и разходите, като същевременно ще се намали рискът за веригите на доставка. Той също така ще даде възможност на европейските предприятия и общество да се възползват от глобалния преход и от нарастващото търсене на чисти технологии, съчетани с инструменти на политиката, за да се гарантира устойчивостта на доставките на технологии за нулеви нетни емисии в ЕС.

Търговските споразумения могат да спомогнат да бъде отбелязан напредък по целите, свързани с климата, и да бъдат постигнати нашите цели, като същевременно гарантират, че международната система за търговия остава справедлива и недискриминационна. Търговската политика може да стимулира иновациите, като насърчава устойчиви вериги за създаване на стойност и създава достъп до пазара за чисти технологии и продукти.

Отразявайки значителния тласък към разширяване на ЕС, Комисията ще подкрепя държавите кандидатки и потенциалните кандидатки за членство за привеждането им в съответствие и приемането на достиженията на правото на ЕС в областта на климата и енергетиката, включително Европейския закон за климата. Това включва изпълнение на ангажиментите, поети чрез Енергийната общност, за постигане на целите в областта на климата и енергетиката за 2030 г. и неутралност по отношение на климата до 2050 г. съгласно рамка, основана на Регламента относно управлението на Енергийния съюз. Ангажираността с междинната цел за 2040 г. и преходът в съответствие с нея също ще бъдат важен фактор в процеса на присъединяване на бъдещите държави — членки на ЕС.

След като бъде договорена, целта за 2040 г. ще бъде в основата на новия национално определен ангажимент за намаляване на емисиите на ЕС съгласно Парижкото споразумение, който трябва да бъде представен на РКООНИК до 2025 г., преди COP30. Стойността на нетните емисии на парникови газове за ЕС през 2035 г. ще бъде получена, след като бъде договорена целта за 2040 г., и ще бъде съобщена като част от новия национално определен ангажимент за намаляване на емисиите.

3 Целта за 2040 г. и пътят към неутралност по отношение на климата

3.1 Целта

За да може ЕС да поеме твърдо по пътя към неутралност по отношение на климата, в настоящото съобщение се представя **като препоръчана цел за 2040 г. („цел за 2040 г.“) намаление с 90 % на нетните емисии на парникови газове в сравнение с равнищата от 1990 г.** За да се постигне намаляване на нетните емисии на парникови газове с 90 %, анализът в оценката на въздействието показва, че равнището на оставащите емисии на парникови газове в ЕС през 2040 г. следва да бъде по-малко от 850 MtCO₂-екв.⁽⁷⁾, а поглъщането на въглероден диоксид (от атмосферата чрез

⁽⁷⁾ С изключение на емисиите от сектора на ЗПЗГС.

поглъщане на въглероден диоксид в екосистеми и в промишлеността) следва да достигне до 400 MtCO₂.

Предложената цел се основава на задълбочена оценка на въздействието ⁽⁸⁾, в която са разгледани подробно последиците от три целеви варианта за 2040 г.:

- вариант 1 — намаление с до 80 % в сравнение с 1990 г. в съответствие с линейна траектория между 2030 г. и 2050 г. ⁽⁹⁾;
- вариант 2 — намаление с 85—90 %, което съответства на равнището на намаление на нетните емисии на парникови газове, което би било постигнато, ако срокът на действие на настоящата политическа рамка бъде удължен до 2040 г., и
- вариант 3 — намаление с 90—95 %.

Съществува явна разлика между целевите варианти по отношение на значението на новите технологии. Вариант 3 е придружен от по-бързи инвестиции за внедряване на нови технологии с ниски нива на въглеродни емисии, като например производство на водород чрез електролиза, улавяне и използване на въглероден диоксид и промишлено поглъщане на въглероден диоксид между 2031 г. и 2040 г., в сравнение с вариант 2. При вариант 1 внедряването на нови технологии до голяма степен е оставено за периода 2041—2050 г. и следователно съществува риск до 2050 г. да не се постигне неутралност по отношение на климата. При вариант 3 се предвижда значително количество поглъщане на въглероден диоксид, което е необходимо за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г. и на нетни отрицателни емисии след това.

Вариант 3 води до най-ниския бюджет за парникови газове за ЕС, като нетните кумулативни емисии на парникови газове (индикативният бюджет за парникови газове) за периода 2030—2050 г. са 16 GtCO₂-екв. Това е единственият вариант, който съответства на препоръката на Европейския научен консултативен съвет по изменението на климата (ESABCC) ⁽¹⁰⁾, свежда до минимум общите емисии на парникови газове, които отделяме в атмосферата, и е в съответствие с разпоредбите на Европейския закон за климата да бъде представен бюджет за парникови газове, който не излага на риск задълженията на ЕС съгласно Парижкото споразумение. Тъй като оставащият глобален бюджет за въглеродни емисии ⁽¹¹⁾ бързо намалява, от съществено значение е всички страни да сведат до минимум своите кумулативни емисии.

⁽⁸⁾ Анализът се основава на сценарии, които отразяват политиките и мерките до март 2023 г. Държавите членки ще представят своите окончателни национални планове в областта на енергетиката и климата през 2024 г. и те може да включват допълнителни мерки.

⁽⁹⁾ В съответствие с траекторията, посочена в член 8 от Европейския закон за климата — линейна траектория между договорената цел за 2030 г. и целта за неутралност по отношение на климата през 2050 г., при която се достигат около 78 % през 2040 г.

⁽¹⁰⁾ ESABCC (2023 г.). Научни препоръки за определянето на климатична цел за целия ЕС за 2040 г. и бюджет за парниковите газове за периода 2030—2050 г. DOI: 10.2800/609405

⁽¹¹⁾ За повече информация вж. приложение 14 от оценката на въздействието.

Насочването на ЕС в тази посока на възможно най-ранен етап ще направи този преход по-евтин и по-предвидим. Колкото повече се забавят действията в областта на климата, толкова по-големи са човешките и икономическите разходи и толкова по-голяма е необходимостта от финансиране на действия за възстановяване и адаптиране, като се използват ресурси от икономиката на ЕС.

Всички варианти включват пренасочване на общите разходи от оперативни (свързани със закупуването на изкопаеми горива) към капиталови разходи. Нуждите от инвестиции за 2031—2050 г. са сходни между различните варианти, като при вариант 3 има по-големи годишни нужди от инвестиции за периода 2031—2040 г. в сравнение с варианти 1 и 2, но след това те са по-ниски за периода 2041—2050 г. Въпреки това, с изключение на енергоемките отрасли, различията между варианти 2 и 3 са слаби по отношение на произтичащите общи разходи за енергийната система, БВП и конкурентоспособността от гледна точка на дела в световния износ. Във вариант 3 е зададен ясен курс на отказване от изкопаемите горива, за което се призовава на COP28, като вариантът осигурява най-големи ползи, що се отнася до енергийната независимост и засилената защита срещу сътресения в цените на изкопаемите горива. Той укрепва отворената стратегическа автономност на ЕС в твърде нестабилните международни условия, в които зависимостта от вноса на изкопаеми горива създава риск за сигурността на ЕС и неговата икономическа стабилност.

Препоръчаната цел изисква бързо внедряване на технологии с нулеви и ниски нива на въглеродни емисии до 2040 г., създаване на голям вътрешен за ЕС пазар за производителите на чисти технологии, стимулиране на научните изследвания и иновациите и създаване на силна европейска промишлена база, което ще осигури на ЕС водеща позиция в световната надпревара за чисти технологии, вместо действията да бъдат забавени до последното десетилетие преди 2050 г. С предвидените повече действия през десетилетието 2031—2040 г. обаче вариант 3 включва и сравнително по-големи нужди от суровини (и по-малки нужди през следващото десетилетие), а ако новите технологии не бъдат внедрени достатъчно бързо, и по-висок риск от потенциални екологични компромиси, по-специално по отношение на земеползването и ролята на биомасата в енергийната система.

Целта от 90 % ще изисква по-голяма насоченост и усилия за гарантиране на справедлив преход, отколкото при по-малко амбициозните целеви варианти, тъй като преходът е донякъде ускорен. Въпреки че разликата между различните варианти по отношение на разходите за домакинствата е слаба (по-специално благодарение на по-високата енергийна ефективност при вариант 3, която ограничава закупуването на енергия), политическата рамка за периода след 2030 г. следва да включва подходящи мерки на политиката за гарантиране на финансово приемливи цени на енергията и достъп до декарбонизирани решения. Преразпределителните мерки ще бъдат от съществено значение за преодоляване на социалното въздействие, така че никой да не бъде изоставен.

Как се съпоставят целевите варианти?

Инвестиции и разходи

Всички варианти изискват сходно равнище на инвестиции през периода 2031—2050 г. и включват пренасочване на ресурси, които в противен случай, при липса на действия, също би трябвало да бъдат инвестирани в технологии с по-голяма въглеродна интензивност, за да се обезпечат енергийните нужди на икономиката. Нуждите от инвестиции в енергийната система средно възлизат на близо 660 милиарда евро (което се равнява на 3,2 % от БВП) годишно за целия период (спрямо 250 милиарда евро за периода 2011—2020 г., или 1,7 % от БВП, което десетилетие е с относително ниски инвестиции в енергийната система), а годишните разходи в областта на транспорта ⁽¹²⁾ възлизат на около 870 милиарда евро (което се равнява на 4,2 % от БВП, т.е. дял от БВП, сходен с този за периода 2011—2020 г.). При вариант 3 някои инвестиции в енергийната система са изтеглени към 30-те години на 21-ви век, със средногодишни инвестиции в размер на 710 милиарда евро за периода 2031—2040 г.

Произтичащите разходи за енергийната система ⁽¹³⁾ също са сходни при различните варианти, като се менят от 12,4 % (вариант 1), 12,7 % (вариант 2) до 12,9 % от БВП (вариант 3) през периода 2031—2040 г., което представлява умерено увеличение в сравнение с изразходваните през 2011—2020 г. 11,9 % от БВП, след което намаляват до около 11,3 % за периода 2041—2050 г. При вариант 3 разходите за внос на изкопаеми горива намаляват значително — до под 1,4 % от БВП до 2040 г. и под 0,6 % през последното десетилетие (спрямо 2,3 % през 2010—2021 г. и 4,1 % през 2022 г. по време на неотдавнашната енергийна криза), при което се спестяват около 2,8 трилиона евро за периода 2031—2050 г.

Оценката също така показва, че напредъкът, например в областта на кръговата икономика, може да намали нуждите от инвестиции в енергийната система с около 7 % през периода 2031—2050 г. (което представлява годишни икономии в размер на 45 милиарда евро), а разходите за транспорт — с около 9 % (127 милиарда евро). Това води до по-ниски разходи за енергийната система с 12,6 % от БВП през 2031—2040 г. и с 10,8 % през 2041—2050 г., които са значително по-ниски от тези за периода 2011—2020 г.

Околна среда

И трите целеви варианта предлагат значителни съпътстващи ползи, включително подобряване на качеството на въздуха и екосистемите, подобряване на здравето и намаляване на разходите за здравеопазване.

3.2 Разходи в резултат на бездействие

Разходите и въздействието върху човека от променящия се климат са големи и нарастват. Между 1980 г. и 2022 г. крайно неблагоприятните явления, свързани с климата, се увеличили, причинявайки 220 000 смъртни случая и 650 милиарда евро икономически загуби през този период в ЕС, от които около 170 милиарда евро само за

⁽¹²⁾ Инвестициите в транспортния сектор отразяват разходите за превозни средства, подвижен железопътен състав, въздухоплавателни средства и плавателни съдове плюс инфраструктура за зареждане с електроенергия и презареждане с гориво. Те не обхващат инвестициите в инфраструктура в подкрепа на мултимодалната мобилност и устойчивия градски транспорт. По-специално на разходите за придобиване на частни превозни средства се падат около 60 % от общата сума.

⁽¹³⁾ Разходите за енергийната система обхващат не само инвестициите; те се състоят от капиталовите разходи (инвестиционните разходи на годишна база) и енергийните разходи за икономическите дейности. За повече подробности вж. оценката на въздействието.

последните 5 години⁽¹⁴⁾. Една от последиците беше, че през февруари 2024 г. беше взето решение за увеличаване на резерва на ЕС за солидарност и спешна помощ с 1,5 милиарда евро за периода 2024—2027 г. (т.е. в допълнение към сумата от 1,2 милиарда евро годишно по първоначалната МФР). Освен това оценките сочат, че през 2022 г. от горещините са загубили живота си 61 000 души — брой, който е надминат само от горещините през 2003 г., които са довели до смъртта на 70 000 души⁽¹⁵⁾. Този брой може да се увеличи бързо, тъй като комбинираните ефекти от изменението на климата, земеползването и влошаването на състоянието на околната среда също могат да повлияят на здравето по много начини, създавайки нови възможности за предаване на вирусни инфекции сред географски изолирани в миналото видове диви животни и прехвърлянето на болести от дивите животни към хората. Освен това изменението на климата в комбинация със загубата на биологично разнообразие е съществен движещ фактор за продоволствената несигурност. Понастоящем сме изправени пред нарастващ риск от достигане на необратима повратна точка по отношение на климата, с неизвестни и потенциално катастрофални последици за обществата, екосистемите и икономиките.

Бездействието ще доведе до много по-големи и нарастващи разходи през следващите десетилетия. Въпреки че оценките на разходите във връзка с крайно неблагоприятните метеорологични явления са неопределени, в оценката на въздействието консервативната оценка, без да се вземат предвид възможните повратни точки, е, че тези разходи биха могли да намалят БВП с около 7 % до края на века. През периода 2031—2050 г. кумулативните допълнителни разходи от БВП за курс на действие, водещ до по-голямо глобално затопляне, биха могли да възлязат на 2,4 трилиона евро в ЕС в сравнение с разходите за курс на действие, съвместим с целта от 1,5 °C на Парижкото споразумение⁽¹⁶⁾.

Въпреки че предизвикателствата, свързани с прехода към неутралност по отношение на климата, не следва да бъдат подценявани, самият процес ще създаде значими нови възможности и ще осигури устойчиво бъдеще за всички. Според оценката на въздействието постигането на целта от 90 % би могло да намали преждевременните смъртни случаи, дължащи се на замърсяването на въздуха, от 466 000 годишно през 2015 г. на 196 000 годишно през 2040 г., със съответно намаляване на разходите от около 1700 милиарда евро през 2015 г. на 670 милиарда евро през 2040 г.⁽¹⁷⁾

⁽¹⁴⁾ Европейска агенция за околна среда (2023 г.). Икономически загуби от метеорологични и свързани с климата екстремни явления в Европа.

⁽¹⁵⁾ Ballester, J., Quijal-Zamorano, M., Méndez Turrubiates, R.F. et al. Heat-related mortality in Europe during the summer of 2022 (Смъртност, свързана с горещините в Европа през лятото на 2022 г.). *Nat Med* 29, 1857–1866 (2023 г.). <https://doi.org/10.1038/s41591-023-02419-z>, <https://www.nature.com/articles/s41591-023-02419-z>

⁽¹⁶⁾ Сравнение между въздействието на представителната траектория на концентрациите RCP7.0 на МКИК за „по-високо равнище на затопляне“ (с „най-добра прогнозна оценка“ за затоплянето от 2,1 °C в средносрочен план (2041—2060 г.) и 3,6 °C в дългосрочен план (2081—2100 г.) и съвместимата с 1,5 °C траектория RCP1.9 (с „най-добра прогнозна оценка“ за температури от 1,6 °C и 1,4 °C).

⁽¹⁷⁾ Въз основа на стойността на живота на средностатистическия гражданин (метод на висока оценка). Тези оценки са ориентировъчни, изведени от методиката, на която се основава извършваният от Комисията специален анализ на чистотата на въздуха, като например в Третия обзор на мерките за чистота на въздуха.

Нетният внос на изкопаеми горива ще бъде намален, докато икономиката ще увеличи размера си. Според оценката на въздействието разходите за абстрактни сътресения в цените на изкопаемите горива по отношение на загубеното производство и работни места биха били наполовина, ако се реализират в една значително декарбонизирана икономика (каквато се постига според целта за климата за 2040 г.).

4 Постигане на целта за 2040 г.

Постигането на целта за 2040 г. ще зависи от пълното прилагане на рамката в областта на климата и енергетиката до 2030 г. и изисква разработването на политическа рамка за периода след 2030 г. Това трябва да бъде допълнено с широка благоприятна рамка за двете еднакво важни цели на Европейския зелен пакт, а именно справедлив преход и конкурентоспособно устойчиво развитие. Този двоен приоритет ще задейства вземането на необходимите инвестиционни решения и ще привлече финансиране, ще доведе до внедряване на иновативни технологии и ще гарантира, че всички граждани и икономически отрасли на ЕС могат да се възползват от прехода и да имат достъп до финансово приемливи решения.

4.1 Прилагане на политическата рамка до 2030 г.

Трябва да се положат всички усилия рамката в областта на енергетиката и климата до 2030 г. да се прилага като трамплин за постигането на целта за 2040 г. и неутралност по отношение на климата през 2050 г. в съответствие с Европейския закон за климата. Текущото актуализиране на националните планове в областта на енергетиката и климата (НПЕК) е ключов елемент от следенето на напредъка към постигане на целите в областта на климата и енергетиката за 2030 г. Първоначалната оценка на проектите на НПЕК⁽¹⁸⁾ подчертава необходимостта от повишено равнище на амбиция и подобрения в окончателните документи, които държавите членки трябва да представят до юни 2024 г. Комисията призовава държавите членки да предприемат решителни мерки за ефективното прилагане на съвместно договорените политики и законодателство и е готова да работи с държавите членки, секторите и социалните партньори за подпомагане на необходимите действия. Специализираният експертен опит чрез Инструмента за техническа подкрепа на Комисията може да помогне на държавите членки да предприемат реформи в подкрепа на изпълнението на политическата рамка до 2030 г.

4.2 Икономика в интерес на хората

Гражданите на ЕС са в основата на Зеления пакт. Най-уязвимите хора, като тези с по-ниски доходи, хората с увреждания, общностите, подложени на дискриминация и изолация, и възрастните хора, са изложени в много по-голяма степен на климатични опасности, тъй като не разполагат със средства да се защитят от тези рискове. Това

⁽¹⁸⁾ COM(2023) 796 final.

прави програмата на ЕС в областта на климата още по-важна, наред с инвестициите и политиките за подпомагане, които генерират социални и икономически ползи, с които се намаляват бедността и неравенствата. Това включва инвестиране в хората чрез преквалификация и повишаване на квалификацията на работната сила, подкрепа за прехода на пазара на труда и целенасочени мерки за подпомагане на доходите. Ефективният социален диалог, както и силното участие на заинтересованите страни и гражданите са от ключово значение за предвиждането и управлението на промените, наред с мерки, с които да се помогне на всички да участват активно в екологичния преход чрез достъпни и финансово приемливи екологосъобразни възможности.

Справедлив и честен преход за хората

Преходът към неутралност по отношение на климата се осъществява успоредно с развитието на изкуствения интелект, цифровизацията, застаряването на населението и геополитическата несигурност, наред с други тенденции. Заедно те ще доведат до промени в начина, по който произвеждаме и потребяваме стоки и услуги, което ще има отражение върху домакинствата и работниците.

Що се отнася до заетостта, последиците от прехода ще са различни за отделните сектори и региони според тяхната зависимост от конкретни дейности. Секторите, зависими от изкопаемите горива, като транспорта и енергоемките отрасли, ще преминат през коренна трансформация. Освен това е от решаващо значение да се гарантира, че вариантите за мобилност ще останат финансово приемливи и достъпни за всички — както за гражданите, така и за стопанските субекти, както и че селските и отдалечените региони в целия ЕС ще бъдат свързани по-добре, за да се улесни допълнително тяхното развитие. Работниците, общностите и регионите, които са зависими от дейности с големи въглеродни емисии, ще бъдат засегнати в най-голяма степен, което изисква да продължи подкрепата за справедлив преход, когато преходът придобие форма, в съчетание с тясно координирани и всеобхватни действия и мерки на държавите членки⁽¹⁹⁾. Преходът ще предостави нови възможности за стопанска дейност и създаване на работни места за работниците на всички равнища на квалификация, но някои региони ще извлекат по-голяма полза от други. Политиката на сближаване на ЕС, със свързаните с нея инвестиции и по-специално от Фонда за справедлив преход — инструмент, предназначен да подпомага икономическата диверсификация и преструктурирането на засегнатите територии и общности, и националните мерки, ще продължи да играе съществена роля за подпомагането на регионите, които са най-засегнати от прехода.

Ценообразуването на въглеродните емисии, например в рамките на СТЕ на ЕС, намалява емисиите, като същевременно генерира значителни приходи за държавите членки с цел борба с изменението на климата и във все по-голяма степен за подпомагане на промишлените иновации и домакинствата за справедлив преход. Финансираният по линия на СТЕ Социален фонд за климата, в който се включват

⁽¹⁹⁾ В съответствие със и въз основа на препоръката на Съвета относно гарантирането на справедлив преход към неутралност по отношение на климата (C/2022/243).

задължителни вноски на държавите членки, ще мобилизира 87 милиарда евро в подкрепа на уязвимите домакинства, ползвателите на транспорт и микропредприятията. Освен това държавите членки са задължени да изразходват общите си национални приходи от СТЕ за свързани с климата и енергетиката цели, които включват преодоляване на социалното въздействие на прехода. Използвани ефективно, тези средства могат да помогнат на хората да преминат прехода и да имат трайно въздействие върху качеството им на живот. Подкрепа ще продължи да бъде необходима и след 2030 г., включително чрез мерки на държавите членки и засилена политическа рамка за справедлив преход.

4.3 Енергийната система на ЕС

Решения за енергия от възобновяеми източници и източници с нулеви и ниски нива на въглеродни емисии

За декарбонизирането на енергийната система до 2040 г. са необходими всички решения за енергия от източници с нулеви и ниски нива на въглеродни емисии (включително енергия от възобновяеми източници и от АЕЦ, енергийна ефективност, акумулиране, улавяне и съхранение (CCS)/ улавяне и оползотворяване (CCU) на въглероден диоксид, поглъщане на въглероден диоксид, геотермална енергия и енергия от ВЕЦ, както и всички други настоящи и бъдещи енергийни технологии за нулеви нетни емисии). Слънчевата и вятърната енергия ще съставляват по-голямата част от решенията за енергия от възобновяеми източници. Комисията ще прилага своите политики, за да гарантира бързо въвеждане на цялата енергия от възобновяеми източници, както и на решения с нулеви и ниски нива на въглеродни емисии, и по-нататъшно развитие на енергийната ефективност. Тя създаде редица инициативи за ускоряване на внедряването на възобновяеми енергоизточници, създаване на благоприятстващи условия за сектора на ЕС за възобновяеми енергоизточници и повишаване на тяхната конкурентоспособност, като например Алианса на ЕС за слънчевата фотоволтаична промишленост и Хартата за вятърната енергия. Амбициозната електрификация е от ключово значение и Комисията ще продължи да работи с държавите членки за по-нататъшно разработване на по-интелигентни електроенергийни мрежи, системна интеграция, гъвкавост на потреблението и решения за акумулиране на енергия. Ускореното издаване на разрешения и трансграничната подялба на разходите ще ускорят разработването на проекти за вятърна енергия от разположени в морето уредби в съответствие с неотдашните планове за действие в областта на вятърната енергия и електроенергийните мрежи.

Съобщението за промишленото управление на въглеродните емисии съдържа пътна карта за внедряване на необходимите технологии за CCS и CCU за секторите, в които намаляването на емисиите е трудно, като се подчертава необходимостта от нормативна уредба в области като нагнетяването и транспортирането на CO₂ като предварително условие за създаването на единен пазар за CO₂. Комисията също така даде началото на промишлен алианс, за да улесни сътрудничеството между заинтересованите страни на равнището на ЕС, както и да ускори внедряването на малки модулни реактори и да гарантира стабилна верига на доставка в ЕС, включително квалифицирана работна сила. Това ще мобилизира производствените мощности и иновационния капацитет на

ЕС с цел ускоряване на внедряването на първите проекти за малки модулни реактори в ЕС до началото на 2030 г. съгласно най-високите стандарти за ядрена безопасност, екологична устойчивост и конкурентоспособност на промишлеността.

Финансовата приемливост на цените на енергията е от решаващо значение, за да се гарантира, че ползите от декарбонизацията ще бъдат на разположение на цялата икономика. Цените на изкопаемите горива са нестабилни и се определят от световните пазари. В продължение на повече от десетилетие разходите за производство на електроенергия от възобновяеми източници са били постоянно по-ниски от тези, генерирани от изкопаеми горива. Постепенното заместване на генерирането на електроенергия от изкопаеми горива с такова от възобновяеми енергоизточници, допълнено от ефективно използване на чисти източници на гъвкавост като енергията от АЕЦ и подкрепено от пълно прилагане на актуализирана структура на пазара на електроенергия, по-нататъшното интегриране на трансграничните електроенергийни системи в ЕС (и извън ЕС) и ефективното използване на чисти източници на гъвкавост, може да допринесат за понижаване на цените на едро на електроенергията. След като изкопаемите горива бъдат трайно изместени от енергийния микс през следващите две десетилетия и бъдат направени необходимите инвестиции в електроенергийните мрежи, съоръжения за акумулиране на енергия и батерии, цените на електроенергията в ЕС може да започнат значително да намаляват. Необходими са инвестиции, за да се избегнат затруднения при електрификацията на икономиката. От решаващо значение е да се осигурят подходящи инструменти за финансиране, така че необходимите инвестиции да не повишат крайните цени за потребителите и промишлеността. Междувременно насърчаването и разширяването на използването на споразумения за закупуване на електроенергия (СЗЕ) ще спомогне да се стабилизируют цените и да се предпазят предприятията от високите и нестабилни цени, предизвикани от изкопаемите горива.

Ще бъдат необходими допълнителни социални и промишлени политики, за да се гарантира плавен преход от настоящите равнища на цените на енергията към финансово приемлива чиста енергия. ЕС и държавите членки могат да защитят домакинствата с по-ниски и средни доходи от рязко повишаване на цените на енергията. Ще бъде необходима специална подкрепа за енергоемките отрасли, за да се покрие преходният период, когато те ще са изправени пред двойното предизвикателство да инвестират в чисти производствени методи, когато има такива, и да се справят с високите цени на енергията. Като начало по Иновационния фонд по линия на СТЕ на ЕС подкрепата за иновации се свързва с такива решения под формата на договори за разлика в цената на въглеродните емисии. Преходът ще доведе до нови предизвикателства, например в областта на земеползването и използването на водата. Трябва да се даде приоритет на взаимноизгодните решения (фотоволтаични покриви, агрофотоволтаични уредби, биогаз и биометан от органични отпадъци и остатъци), като гражданите бъдат включени в процеса на вземане на решения.

Енергийна ефективност и сгради

Принципът за поставяне на енергийната ефективност на първо място остава основен принцип на политиката, а въздействието на целта за енергийна ефективност за 2030 г.

продължава чак до 2040 г. Това ще привлече частно финансиране във всички сектори и може да отключи европейски пазар за инвестиции в енергийна ефективност. Кръговите стопански модели намаляват потреблението на енергия и ресурси. Публичният сектор на всички равнища следва да дава пример, включително чрез екологосъобразни обществени поръчки, при които се вземат предвид критериите за устойчиво развитие, и да осигури подробен план за улесняване на прехода.

На сградния фонд на ЕС се падат 42 % от крайното потребление на енергия, повече от половината от брутното вътрешно потребление на природен газ и около 35 % от свързаните с енергията емисии на парникови газове. Около 80 % от потреблението на енергия в сградите се дължи на нуждите от отопление и охлаждане. Определянето на цената на въглеродните емисии за всички горива, предвидено от 2027 г. нататък, ще създаде еднакви условия на конкуренция за електроенергията и ще генерира приходи, включително за Социалния фонд за климата, които биха могли да се използват за инвестиции и финансиране на структурни реформи. Актуализирането на структурата на енергийното данъчно облагане може допълнително да ускори екологосъобразната електрификация на сградния фонд и енергийната система.

Електрификация, електроенергийни мрежи и инфраструктура, системна интеграция, акумулиране, цифровизация и гъвкавост

Електрификацията с напълно декарбонизирана електроенергийна система до 2040 г. е основният движещ фактор за енергийния преход. Делът на електроенергията в крайното потребление на енергия ще се удвои от 25 % днес до около 50 % през 2040 г. Оценката на въздействието показва, че енергията най-вече от възобновяеми източници⁽²⁰⁾, допълнена от енергия от АЕЦ⁽²¹⁾, ще генерира над 90 % от потреблението на електроенергия в ЕС през 2040 г.⁽²²⁾

Днес средната годишна печалба от интегрирания пазар на електроенергия за европейските потребители е около 34 милиарда евро годишно⁽²³⁾. По-високите дялове на възобновяеми източници и електрификацията ще изискват значителни инвестиции за разширяването на електроенергийните мрежи на ЕС на равнище разпределение и пренос, както и за модернизиране до по-интелигентни и по-гъвкави електроенергийни мрежи. За да се гарантира гъвкавост и сигурност на енергоснабдяването, ще са необходими нови междусистемни връзки, разширени разпределителни мрежи, съоръжения за акумулиране на енергия, диспечеруемо енергоснабдяване, пазарни решения за гъвкавост и свързване на секторите. Неотдавнашният план за действие на

⁽²⁰⁾ Включително технологии за преобразуване на биоенергия (напр. биогаз), съчетани с устойчиви доставки на биомаса.

⁽²¹⁾ Анализът се основава на сценарии, които отразяват политиките и мерките до март 2023 г. През 2024 г. държавите членки ще представят своите окончателни национални планове в областта на енергетиката и климата, които може да включват допълнителни мерки, по-специално такива, отразяващи последните съобщения на някои държави членки за увеличаване на внедряването на енергия от АЕЦ.

⁽²²⁾ Останалите 10 % се компенсират от отрицателни емисии или се осигуряват чрез решения с ниски нива на въглеродни емисии, включително използване на улавяне и съхранение на въглероден диоксид.

⁽²³⁾ ACER (2022 г.). Окончателна оценка за структурата на пазара на електроенергия на едро в ЕС.

ЕС в областта на електроенергийните мрежи представлява първа стъпка и бързото му изпълнение следва да продължи да бъде приоритет за Комисията, държавите членки и промишлеността с оглед на постигането на целите за 2030 г. и 2040 г. Този опит би могъл да доведе до цялостен генерален план за ускоряване на развитието на европейска интегрирана енергийна инфраструктура. Сигурността и устойчивостта на енергийната инфраструктура от критично значение е ключов приоритет за постигането на сигурно и стабилно енергоснабдяване.

Потребителите следва да бъдат оправомощени да адаптират потреблението си към пазарните условия. Цифровизацията на енергийната система, включително ИИ, е от ключово значение за осигуряването на по-гъвкави енергоизточници ⁽²⁴⁾.

Като се имат предвид всички тези работни направления, избягването на прекомерни високи мрежови тарифи за крайните потребители поради възвръщаемостта на първоначалните инвестиции в електроенергийната мрежа и електрификацията ще бъде ключова регулаторна цел на равнището на ЕС и на национално равнище.

Изкопаеми горива

През 2040 г. потреблението на изкопаеми горива за енергия значително би намаляло с приблизително 80 % в сравнение с 2021 г. Използването на въглища постепенно ще бъде преустановено, докато нефтът в транспорта (автомобилен, морски и въздухоплаване) ще заема около 60 % от оставащата употреба на изкопаеми горива за енергия. Оставащата употреба на природен газ ще бъде разделена между промишлеността, сградите и електроенергийната система. В съответствие с международния ангажимент за отказване от изкопаемите горива, с политиките следва да се гарантира, че всяко оставащо изгаряне на изкопаеми горива ще бъде съчетано възможно най-скоро с улавяне (оползотворяване) и съхранение на въглероден диоксид. Структурата на пазара на газ ще се промени значително, като ще се засили ролята на течните горива и газовете с ниски нива на въглеродни емисии и на тези от възобновяеми източници. Газовата инфраструктура ще трябва да се адаптира към децентрализираното производство, като значителна част от нефтената и газовата мрежа може постепенно да бъде преориентирана към горива на основата на електроенергия, биогорива от ново поколение и водород от възобновяеми източници и водород с малък въглероден отпечатък. Неенергийното потребление, например като изходни суровини за производството, би представлявало около една трета от останалото потребление на изкопаеми горива. Неефективните субсидии за изкопаеми горива, които не са насочени към енергийната бедност или справедливия преход, следва дотогава постепенно да бъдат премахнати.

4.4 Пакт за декарбонизация на промишлеността

За да може Европейският зелен пакт да постигне успех през следващото десетилетие, сега и през следващите години той трябва да бъде допълнен от по-твърда и обновена

⁽²⁴⁾ План за действие на Комисията за цифровизиране на енергийната система.

европейска програма за устойчива промишленост и конкурентоспособност. Тази благоприятна рамка за декарбонизация на промишлеността ще се основава на промишления план на Зеления пакт ⁽²⁵⁾. Създаването на подходящи рамкови условия за всички сектори на икономиката (включително достъп до финансиране, умения, финансово достъпна енергия) е предварително условие за успешния преход. В същото време има икономически сектори, които, предвид първоначалните инвестиции за чисти технологии и трудната пазарна среда, заслужават специално внимание за адаптирането на техните производствени процеси с цел прилагане на рамката на Зеления пакт. Същото важи и за МСП, които ще се нуждаят от специална подкрепа, за да получат достъп до финансиране за устойчиви инвестиции и да се ориентират в относимите регламенти на ЕС.

Успехът на трансформацията ще позволи на ЕС да запази промишлената си мощ в сектори като вятърната енергия, енергията от ВЕЦ и електролизаторите, където той вече регистрира търговски излишък, и да продължи да увеличава вътрешните за ЕС производствени мощности в развиващите се сектори като батерии, електрически превозни средства, термопомпи, слънчева фотоволтаична енергия, CCU/CCS, технологии за устойчив биогаз и биометан и кръговата икономика. Развитието на силни екологосъобразни и кръгови промишлени отрасли, както в рамките на ЕС, така и в единонамеряващите партньори, ще укрепи конкурентоспособната устойчивост на ЕС, ще увеличи възможностите за стопанска дейност за дружествата, ще генерира икономии от мащаб и ще бъде от полза в по-широк план за европейската икономика, създавайки висококвалифицирани работни места, за да се спомогне и да се гарантира, че климатичният преход е социално справедлив и приобщаващ.

Глобалната конкуренция за технологии за нулеви и ниски емисии ще бъде силна. Широкото използване на държавни субсидии и политически инициативи от страна на нашите основни конкуренти нарушава справедливата и свободна търговия. Технологиите за нулеви нетни емисии са в центъра на силни геостратегически интереси и глобална технологична надпревара. В Китай дългосрочното планиране, вертикалната интеграция на цели сектори и държавните субсидии намалиха разходите, което доведе до доминиране на Китай в много вериги за доставка на чисти технологии — от суровини до компоненти и крайни продукти. В САЩ американският Закон за намаляване на инфлацията предвижда данъчни стимули за инвестиции и производство във връзка с производството на чисти технологии. Европа предприема действия, за да обезпечи собствената си водеща роля в тази надпревара, като се възползва от основните си силни страни и гарантира взаимноизгодно партньорство с единонамеряващите партньори. . Тя ще продължи да прилага своите инструменти за търговска защита, за да защити промишлеността от нелоялни търговски практики при вноса и в резултат на това да гарантира устойчиви вериги на доставка. Наред с другото, силата на Европа се крие в нейната стабилност, предвидими политики и дългогодишно въвеждане на висококачествени и иновативни промишлени решения на пазарите.

⁽²⁵⁾ COM(2023) 62.

Осигуряването на благоприятна регулаторна среда и среда за финансиране ще привлече инвестиции и производство в Европа. Законодателният акт за суровините от критично значение, Регламентът за екопроектирането на устойчиви продукти и Законодателният акт за промишленост с нулеви нетни емисии са ключови инструменти за постигането на отворена стратегическа автономност, включително чрез увеличаване на вътрешното за ЕС производство, създаване на ключови партньорства с единомислещи партньори, прилагане на подходи на кръговата икономика по цялата верига за създаване на стойност, диверсификация, стратегически проекти и по-лесно издаване на разрешения за различни технологии и инфраструктура. Законодателният акт за промишленост с нулеви нетни емисии е конкретна стъпка от създаването на промишлена икономическа обосновка за европейския преход към въглеродна неутралност. В него се обръща внимание на подходящите теми чрез значително ускоряване на издаването на разрешения, насочване на инвестициите в научноизследователска и развойна дейност и ускоряване на достъпа до съществуващите схеми за финансиране от ЕС.

Чрез промишлената политика следва да се укрепят онези сектори, които са необходими за екологичния преход, но за които този преход може да представлява предизвикателство, тъй като тяхната декарбонизация е по-трудна и поради това те не постигат успех без целенасочено и обвързано с условия внимание и подкрепа. Примерите могат да включват промишлени алианси и симбиотични промишлени клъстери, например водородни долини ⁽²⁶⁾, в рамките на ЕС и съседните му държави. Тези клъстери помагат на доставчиците на чисти технологии да разширят дейността си и да подобрят своята търговска жизнеспособност, като снабдяват няколко промишлени купувача в рамките на даден клъстер, а производствените отрасли на промишлеността биха могли да декарбонизират дейността си по-ефективно и на по-ниска цена чрез получаване на достъп до чисти технологии и подялба на разходите. Особено внимание следва да се обърне на създаването на водещи пазари за чисти технологии и продукти в Европа, които да включват, наред с другото, кръговост и продукти на биологична основа с устойчив произход.

Освен това са необходими свързващи инструменти за подпомагане на промишлените отрасли, докато те станат икономически жизнеспособни. Това изисква задълбочено обмисляне на всички елементи, водещи до частни инвестиции: от данъчното облагане до достъпа до финансиране, от уменията до регулаторната тежест и разходите за енергия за ежедневните стопански дейности. В този контекст е необходимо да се обръща много повече и постоянно внимание на осигуряването на опростена регулаторна среда за предприятията и нов импулс в един силен единен пазар, в който са премахнати ненужните национални регулаторни пречки, особено за ключовите технологии. Това позволява на предприятията да въвеждат стандартни решения в цяла

⁽²⁶⁾ <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/hydrogen-valleys>

Европа, като по този начин се повишава тяхната икономическа привлекателност за инвеститорите, и е ключов елемент за бъдещия успех на програмата на ЕС.

Особено внимание следва да се обърне и на ролята на МСП. Те са движещи фактори за прехода, с жизненоважна роля в редица вериги на доставка и много често също са засегнати като цяло от промените в политиката и регулаторната рамка. Като се има предвид по-малкият им размер и следователно по-ограничените им ресурси, те може да се нуждаят от допълнителна подкрепа, за да адаптират например производствените си процеси с оглед на прилагането на рамката на Зеления пакт.

Публичните инвестиции трябва да бъдат добре насочени, с подходящи комбинации и обединяване на мащабни безвъзмездни средства, заеми, капиталови инструменти, гаранции, консултантска и друга публична подкрепа, които да са достъпни по най-бързия и лесен начин. Механизмът за възстановяване и устойчивост (МВУ) — инструментът, който стои в основата на NextGenerationEU, ще продължи да допринася за екологичния преход. Иновационният фонд по линия на СТЕ на ЕС, чийто размер се оценява на 40 милиарда евро за периода до 2030 г., може да играе важна роля, включително чрез инструменти за състезателно наддаване в целия ЕС и механизма „търгове като услуга“ съвместно с държавите членки. С бюджетната гаранция по програмата InvestEU се очаква да се мобилизират над 110 милиарда в екосъобразни инвестиции, като за основа се използват бюджетни ресурси на Съюза, наред с ресурси на групата на ЕИБ и на други партньори по изпълнението.

Обръщане на надлежно внимание на декарбонизираните и конкурентоспособни производствени отрасли на промишлеността

Електрификацията, адаптираните производствени процеси, горивата с ниски нива на въглеродни емисии и пълното внедряване на технологии за улавяне на емисиите от технологични процеси ще позволят на производствените отрасли на промишлеността значително да намалят емисиите на CO₂ до 2040 г. Със своята обща цена на въглеродните емисии СТЕ на ЕС осигурява пазарно ориентиран инструмент за иновации с дългосрочна предвидимост за основните източници на емисии в Европа. За някои промишлени отрасли това предполага извършване на инвестиции в дълбока трансформация на производствения процес⁽²⁷⁾. Ако липсват други решения, улавянето, използването и съхранението на въглероден диоксид е решение за секторите, в които намаляването на емисиите е трудно.

⁽²⁷⁾ Това включва електрификация и преминаване към алтернативни горива (напр. водород от възобновяеми източници и водород с малък въглероден отпечатък, горива на основата на електроенергия или биоенергия), симбиотични промишлени клъстери, иновации в процеси с ниски нива на въглеродни емисии, енергийна и ресурсна ефективност, замяна на материали и кръгови стопански модели.

Разходите за енергия са от ключово значение за конкурентоспособността на промишлеността и по-специално на европейските енергоемки промишлени отрасли⁽²⁸⁾ и заслужават да им бъде обърнато особено внимание чрез специални политики, за да се даде възможност на отраслите, които първи се насочат към чиста енергия, да се възползват от плавен преход в цените на енергията. Като начало, приетата реформа на структурата на пазара на електроенергия повишава независимостта на сметките за електроенергия на дружествата от краткосрочната пазарна цена на електроенергията. По-нататъшното разширяване на принципа на конкурентоспособна устойчивост чрез възнаграждаване на европейските дружества, които инвестират в технологии с ниски нива на въглеродни емисии, включително чрез процедури за възлагане на обществени поръчки или чрез целенасочени реформи в нормативната уредба за достъпа до електроенергийната мрежа, ще бъде от ключово значение както за създаването на процъфтяваща вътрешна за ЕС производствена база, така и за постигането на амбициите в областта на климата.

... въз основа на по-висока степен на кръгова икономика и устойчива биоикономика

Оценката на въздействието показва, че до 2040 г. кръговата икономика ще придобива все по-голямо значение за постигането както на амбициите в областта на климата, така и на нов модел на просперитет за Европа. Тя е от ключово значение за съчетаването на действията срещу изменението на климата и прекомерното използване на ресурсите с нови икономически възможности и по-голяма автономност на ЕС. Това прави задължително изпълнението на Плана за действие относно кръговата икономика и изисква подновено партньорство с промишлеността с оглед на евентуална бъдеща програма за кръговата икономика.

Наличието на обновена програма за кръговата икономика носи явни ползи. Чрез поправката, обновяването, повторната употреба и рециклирането на съществуващите продукти и следователно удължаването на техния функционален експлоатационен срок ресурсите се използват по-ефективно в производството. Първичните суровини могат да бъдат заменени от вторични суровини, които са с по-малка въглеродна интензивност. Материалите на основата на изкопаеми горива също могат да бъдат заменени от възобновяеми материали на биологична основа с устойчив произход или други екологосъобразни иновативни материали. Такъв по-специално е случаят в сектори като строителството, химическата или текстилната промишленост. Инвестициите в иновации в областта на материалите трябва да бъдат засилени, включително да се повиши квалификацията в биоикономическия сектор.

По-силната кръгова икономика предлага иновативни стопански модели, които отговарят на променящите се предпочитания на потребителите и при които се

⁽²⁸⁾ Според Международната агенция по енергетика поради силната зависимост на ЕС от изкопаеми горива европейските енергоемки промишлени отрасли имат по-висок дял енергийни разходи в общите производствени разходи, отколкото конкурентите в САЩ или Китай. След енергийните сътресения през 2021—2022 г., дължащи се на зависимостта на ЕС от вноса на изкопаеми горива, последните данни сочат, че част от намаляването на потреблението на природен газ е в резултат от намаляване на промишленото производство, по-специално от енергоемките промишлени отрасли.

използват цифрови решения. Например кръговите стопански модели, като механизма „продукти като услуга“, кръговото проектиране на продуктите, с което се осигурява по-дълъг експлоатационен срок, повторната употреба и поправката, споделената икономика или производството по заявка, могат да намалят икономическите разходи за използване на енергия и материали и да превърнат отпадъците чрез връщането им обратно в икономиката в ресурс с икономическа стойност. Кръговата стопанска дейност може да доведе до значително намаляване на емисиите на парникови газове в сектори, в които намаляването на емисиите е трудно. Сред примерите за това са застроената среда чрез по-добро управление на отпадъците от строителство и разрушаване, тежката промишленост чрез решения за управление на материалите, групирането на допълващи промишлени дейности с интензивно използване на ресурси, транспорта чрез споделена мобилност и обратна логистика и хранително-вкусовата промишленост. През 2021 г. в икономическите сектори, пряко свързани с кръговата икономика, имаше 4,3 милиона работни места, което представлява увеличение с 11 % в сравнение с 2015 г. ⁽²⁹⁾. Намаляването на влаганите материали чрез повторна употреба и рециклиране има потенциала да стимулира растежа и да създаде значителен брой работни места в ЕС с по-високо равнище на знанията и уменията.

Чрез намаляване на зависимостта от вноса на суровини от критично значение и намаляване на екологичните въздействия и рискове, свързани с добива и потреблението на природни ресурси, кръговостта може да повиши сигурността и отворената стратегическа автономност на ЕС.

С нарастваща нужда от промишлено управление на въглеродните емисии и поглъщане на въглероден диоксид

При декарбонизацията на промишлеността ще трябва да се обърне внимание и на „емисиите от технологични процеси“, които не са свързани с изгарянето на горива. Решението за тях може да бъде улавянето на въглероден диоксид.

Целта за 2040 г. предполага по-ранно въвеждане на улавянето на въглероден диоксид ⁽³⁰⁾. Част от него ще позволи да се генерират промишлени поглъщания на въглероден диоксид, което ще допълни поглъщането на въглероден диоксид в екосистеми, при което въглеродът се секвестрира в биомасата и почвите, за да се допринесе за намаляване с 90 % на нетните емисии на парникови газове.

Това ще изисква голям набор от варианти като производство на биоенергия с улавяне и съхранение на въглероден диоксид ⁽³¹⁾, пряко улавяне и съхранение на въглероден диоксид от въздуха и евентуално други нови подходи. Технологиите за улавяне,

⁽²⁹⁾ Евростат (2023 г.). Рамка за мониторинг на кръговата икономика в ЕС. Май 2023 г. Преки работни места Тези цифри не включват работните места в кръговата икономика, когато тя е интегрирана в други сектори.

⁽³⁰⁾ „Улавяне на въглероден диоксид“ включва въглероден диоксид, уловен от промишлени процеси, производство на електроенергия и топлинна енергия, подобряване на биогаз и пряко улавяне от въздуха.

⁽³¹⁾ Улавяне и съхранение на въглероден диоксид от биогенни емисии на CO₂, произхождащи от изгарянето на биомаса за производство на енергия (производство на биоенергия с улавяне и съхранение на въглероден диоксид) или от преработката на биомаса при промишлени приложения.

оползотворяване и съхранение на въглероден диоксид (CCUS) дават възможност за декарбонизация на промишлените сектори без алтернативни решения за декарбонизация чрез съхраняване на въглероден диоксид постоянно под земята или в продукти и чрез замяна на въглерода от изкопаеми горива, който понастоящем се използва като изходна суровина в различни промишлени отрасли, с въглерод от неизкопаеми източници. Освен това развиването на вериги за създаване на стойност за CO₂ чрез улавяне и използване на въглероден диоксид (CCU), природосъобразни материали на биологична основа, механично и химическо рециклиране може да стимулира развитието на изходни суровини от неизкопаеми източници, които да заменят изкопаемите горива в продуктите на основата на въглерод. Улавянето на въглероден диоксид ще продължи да бъде важно и за постигането на нулеви нетни емисии до 2050 г. и отрицателни абсолютни емисии след това. Това изисква, наред с другото, непрекъсната оценка как най-добре да се предоставят стимули за промишлени поглъщания на въглероден диоксид в съществуващото законодателство на ЕС или чрез нови инструменти, било то Директивата за СТЕ, която се планира да бъде преразгледана през 2026 г., или специални инструменти. За да се оползотворят икономическите възможности на тези технологии, продължава да е от ключово значение разработването на свързани с тях цялостни икономически вериги за създаване на стойност. Ето защо заедно с настоящото съобщение Комисията представя специално съобщение за промишленото управление на въглеродните емисии със стратегия за политическата рамка, повече иновации и инвестиции с цел отключване на този потенциал. Ще са необходими повече публични инвестиции, за да се увеличат научните изследвания и иновациите за тази зараждаща се промишленост. Промислените поглъщания на въглероден диоксид не заменя, а допълва естественото поглъщане на въглероден диоксид, което продължава да бъде от съществено значение за постигането на целта в областта на климата.

При еднакви условия на конкуренция в световен мащаб

Преходът ще бъде успешен само ако Европа остане суверенна и устойчива икономика, която диверсифицира източниците си на доставки и е устойчива на смущения в доставките, нестабилност на цените и други сътресения. С намаляването на зависимостта на ЕС от вносни изкопаеми горива трябва да се вземат стратегически решения, така че да не се създаде нова уязвимост чрез вноса на технологии за нулеви нетни емисии или енергийни стоки с ниски емисии.

Наред с усилията за създаване на вериги за създаване на стойност за ключови технологии на собствения ни континент ЕС трябва да възприеме стратегически подход към световните пазари, за да гарантира достъп до стратегически стоки, включително суровини от критично значение, на финансово приемливи цени. ЕС следва също така да използва най-голямото си предимство — единния пазар — чрез инструменти за съвместно закупуване и като позволи на участниците от промишлеността да се включат в различни модели на сътрудничество, за да договарят съвместно по-добри условия, включително цени от световни производители, с важни гаранции за насърчаване на прехвърлянето на ползи към крайните потребители и участието на по-малките дружества. Успоредно с това ЕС следва да гарантира глобално сътрудничество и търговия в подкрепа на устойчивото развитие. ЕС следва да насърчава

разработването на международни стандарти на световната сцена, като се основава на стандартите на ЕС като източник на най-добри практики.

Тъй като ЕС е водещ при декарбонизацията на своята промишленост, са необходими допълнителни мерки, за да се гарантира конкурентоспособността на европейския износ на световните пазари. Истински еднакви условия на конкуренция за предприятията в Европа и в световен мащаб ще бъдат създадени, когато другите държави приемат собствени цени на въглеродните емисии, което би допринесло и за увеличаване на глобалната амбиция в областта на климата.

4.5 Декарбонизация на транспорта и подобряване на мобилността

В транспортния сектор прилагането на мерките по пакета „Подготвени за цел 55“, в които се съчетават технологични решения и определяне на цена на въглеродните емисии, както и ефективна и взаимосвързана мултимодална транспортна система, както за пътническите, така и за товарните превози, ще осигури възможност емисиите да намалее с близо 80 % през 2040 г. спрямо 2015 г.

Декарбонизацията на транспорта по начин, който продължава да гарантира финансова приемливост и достъпност, ще изисква значителни инвестиции както в нови активи (превозни средства, въздухоплавателни средства, плавателни съдове, железопътна техника с нулеви и ниски емисии), така и в инфраструктура за зареждане с гориво и презареждане с електроенергия. В същото време разходите за горива от възобновяеми източници и горива с ниски нива на въглеродни емисии не следва да бъдат подценявани; те остават ключов фактор за конкурентоспособността на транспортните оператори, по-специално в морския и въздухоплавателния сектор. Осигуряването на достатъчен запас от устойчиви алтернативни горива чрез специални мерки, включително регулаторни, когато е необходимо, е от ключово значение за постигането на определената амбиция по икономически ефективен начин. Що се отнася до другите сектори, съпътстващите нужди от инвестиции в транспорта заслужават обсъждане с държавите членки, Европейската инвестиционна банка и финансовите институции как иновативните финансови инструменти на ЕС могат да намалят риска по отношение на решаващите стратегически инвестиции по технологично неутрален начин за европейската икономика.

Прогнозните емисии се различават значително при отделните видове транспорт. Намаляването на емисиите на CO₂ от автомобилния транспорт ще се ускори с течение на времето и ще доведе със себе си значително по-добро качество на въздуха в градовете чрез въвеждането на превозни средства с нулеви емисии, диктувано от стандартите за CO₂, с което електрификацията на сектора ще се увеличи повече от четири пъти през периода 2031—2040 г. Очаква се до 2040 г. делът на задвижваните с акумулаторни батерии и другите превозни средства с нулеви емисии да нарасне до над 60 % за леките автомобили, над 40 % за лекотоварните автомобили и близо 40 % за тежкотоварните превозни средства⁽³²⁾. Тази трансформация представлява реална

⁽³²⁾ Включително камиони, градски и междуградски автобуси.

възможност за промишлената политика за сектор, който е жизненоважен за икономиката на ЕС, която може да се реализира чрез инвестиции в инфраструктурата и пълното интегриране на сектора в електроенергийната мрежа, развитието на вериги за доставка на суровини от критично значение и развитието на квалифицирана работна сила. Извън стандартите за CO₂ определянето на цена на въглеродните емисии и актуализираните политики за горивата ще дадат възможност за декарбонизация на съществуващите превозни средства, които вече се движат по пътищата и които формират наличния автомобилен парк.

Емисиите от морския и въздушния транспорт ще бъдат намалени чрез комбинираното въздействие на мерките по пакета „Подготвени за цел 55“. Това включва постигане на целите, определени в инициативите FuelEU — сектор „Морско пространство“⁽³³⁾, и ReFuelEU — сектор „Авиация“⁽³⁴⁾, с което се стимулира внедряването на горива от възобновяеми източници и такива с ниски нива на въглеродни емисии, както и на въздухоплавателни средства и плавателни съдове с нулеви емисии. Чрез СТЕ ЕС е първата юрисдикция, която определя ясна цена на въглеродните емисии за емисиите от тези сектори. Това ще стимулира и генерира приходи за ускоряване на широкомащабното внедряване на технологии за нулеви емисии, горива от възобновяеми източници и такива с ниски нива на въглеродни емисии и решения за енергийна ефективност във въздухоплаването и корабоплаването. Например Комисията ще организира покани за представяне на предложения със специални теми за морския сектор по линия на Фонда за иновации както вече беше обявено.

Както беше договорено през 2023 г., през 2026 г. Комисията ще извърши оценка дали да бъде разширен обхватът на определянето на цена на въглеродните емисии, така че да бъдат обхванати секторите на въздухоплаването и морския транспорт⁽³⁵⁾. Преодоляването на пречките пред внедряването на алтернативни горива с ниски и нулеви нива на емисии (включително горива на основата на електроенергия и биогорива от ново поколение) във въздухоплаването и морския транспорт и предоставянето на приоритетен достъп на тези сектори до тези горива пред секторите, които имат достъп до други решения за декарбонизация, като например пряка електрификация, ще даде възможност на тези сектори да допринесат за постигането на целите на ЕС в областта на климата и за глобалната програма в областта на климата⁽³⁶⁾. В рамките на тези действия следва надлежно да се вземе предвид пълното въздействие на въздухоплаването върху климата съобразно най-новите научни

⁽³³⁾ Регламент (ЕС) 2023/1805 на Европейския парламент и на Съвета от 13 септември 2023 г. относно използването на възобновяеми и нисковъглеродни горива в морския транспорт и за изменение на Директива 2009/16/ЕО.

⁽³⁴⁾ Регламент (ЕС) 2023/2405 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 г. за осигуряване на еднакви условия на конкуренция за устойчив въздушен транспорт (инициатива ReFuelEU — сектор „Авиация“).

⁽³⁵⁾ Напр. за да бъдат обхванати изключените бизнес авиация и плавателни съдове с пълна товаровместимост под 5000 тона.

⁽³⁶⁾ Включително за изпълнението на Стратегията на ММО за намаляване на емисиите на парникови газове (нулеви нетни парникови газове до или около 2050 г., с ориентировъчни контролни етапи до 2040 г. от най-малко 70 % с амбиция за постигане на 80 % в сравнение с 2008 г.).

констатации, като ще бъде въведена система, чрез която авиокомпаниите да наблюдават, докладват и проверяват емисиите, различни от CO₂, и последиците от въздухоплаването върху климата.

Ще трябва да се направят значителни инвестиции в енергийната система, за да се заменят изкопаемите горива с горива от възобновяеми източници и такива с ниски нива на въглеродни емисии, които са необходими за осигуряването на енергия за транспортния сектор. Осигуряването на достатъчно изходни суровини за устойчиво развивани алтернативни горива чрез специални мерки е от ключово значение за постигането на определената амбиция.

Следователно засиленото използване на железопътния транспорт благодарение на увеличено използване на железопътната инфраструктурна пропускателна способност и ефективната и взаимосвързана мултимодална транспортна система както за пътническите, така и за товарните превози, подкрепена от мултимодалната трансевропейска транспортна мрежа, може да допринесе значително за намаляването на емисиите като цяло. Чрез внедряването на различни модели, основани на концепцията „мобилност като услуга“, мултимодалност, цифрови решения и оптимизирана екологосъобразна логистика (напр. за товарни превози), ще се модернизира и декарбонизира транспортният сектор. Ще бъде важно да се насърчава устойчива и финансово приемлива градска мобилност, включително чрез подходящо градоустройство, за да се осигури възможност за развиване на обществения транспорт и за активна мобилност (т.е. ходене пеша и придвижване с велосипед) за пътуванията на къси разстояния, което ще донесе ползи както за климата, така и за здравето на хората.

4.6 Земя, храни и биоикономика

Гарантиране на неутрално по отношение на климата производство на храни и укрепване на секторите на биоикономиката

Гарантирането на достатъчно, финансово приемливо и качествено производство на храни в Европа е от стратегическо значение. Същевременно европейските земеделски и горски стопани предлагат множество жизненоважни услуги за обществото, околната среда и икономиката на ЕС. Те обезпечават производството на първични хранителни стоки и първични материали на биологична основа, стоят в основата на биоикономиката и веригите за създаване на стойност на продоволствената система и играят жизненоважна роля за гарантиране на продоволствената сигурност. Като лица, стопанисващи земята, те са много важни и за гарантирането на екосистемните услуги, например опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, поглъщане на въглероден диоксид или адаптиране към изменението на климата.

Както всички останали сектори, селскостопанските дейности играят важна роля за постигането на амбицията на ЕС в областта на климата за 2040 г., като същевременно допринасят за продоволствената независимост на ЕС. Подходящите политики, като

например повишаване на наличието на алтернативи с ниски нива на въглеродни емисии ⁽³⁷⁾ и кръгови приложения като азот, добит от оборски тор ⁽³⁸⁾, с подходяща подкрепа за справяне с компромисите и намаляване на разходите, показват потенциал да допринесат за намирането на решения. Ето защо Комисията реши да установи стратегически диалог относно бъдещето на селското стопанство на ЕС, за да се осигури възможност, наред с другото, за съвместно формиране на прехода, и се ангажира да засили диалога и със собствениците на гори и други заинтересовани страни в областта на горите. При този диалог ще бъдат разгледани въпроси като сигурното препитание, намаляването на тежестта и гарантирането на конкурентоспособно и устойчиво производство на храни в бъдеще. Като се има предвид, че ЕС е сред най-ефективните световни производители на храни по отношение на емисиите на парникови газове, той следва също така да работи за предотвратяване на нелоялната конкуренция и за гарантиране на еднакви условия на конкуренция с производителите извън ЕС, по-специално чрез търговски споразумения.

Материалите на биологична основа с устойчив произход могат не само да съхраняват въглерод за дълги периоди от време (напр. ако дървесината се използва като строителен материал), но и да заменят материалите на основата на изкопаеми горива, като по този начин поземленият сектор допринася за декарбонизацията на други сектори. По-ефективното от гледна точка на ресурсите и съобразеното с биологичното разнообразие управление на поземления сектор също така ще повиши неговата устойчивост на последиците от изменението на климата, ще подобри плодородието на почвите и ще защити и възстанови природата, като донесе печеливши за всички решения за продоволствената сигурност и производителността на земята. Що се отнася до сектора на рибарството и аквакултурите, през февруари 2023 г. Комисията предложи мерки за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г. чрез подобряване на горивната ефективност и преминаване към енергия от възобновяеми източници и източници с ниски нива на въглеродни емисии ⁽³⁹⁾.

Предвид това политиките, насочени цялостно към хранително-вкусовата промишленост, са по-ефикасно решение, отколкото да се разглеждат изолирано секторите на селското стопанство и рибарството, тъй като много решения с голям потенциал за намаляване на емисиите се вземат извън стопанствата: химичният състав на торовете, кръговото използване на хранителните отпадъци (остатъци от растителни култури, оборски тор, странични продукти от риболова), намаляването на хранителните отпадъци на етапите на производство и търговия на дребно, изборът на

⁽³⁷⁾ Технологиите за намаляване на емисиите, като развъждането с изкуствен подбор, оптимизираната ефективност на фуражите и подобреното управление на оборския тор, могат да намалят емисиите на метан от добитъка. Прецизното земеделие и повишената ефективност на торовете могат да намалят емисиите на диазотен оксид.

⁽³⁸⁾ Азот, добит от оборски тор.

⁽³⁹⁾ [Общата политика в областта на рибарството днес и утре: пакт за рибарството и океаните към устойчиво, научно обосновано, иновативно и приобщаващо управление на рибарството — Европейска комисия \(europa.eu\)](https://europa.europa.eu/obshchata-politika-v-oblastta-na-ribarstvoto-dnes-i-utrepakt-za-ribarstvoto-i-okeanite-km-ustoychivo-nauchno-obosnovano-inovativno-i-priobshchavasho-upravlenie-na-ribarstvoto).

съставки за произвежданите хранителни продукти и изборът на хранителен режим от страна на потребителите. Освен това комплексният подход за цялата хранително-вкусова промишленост е най-добрият начин да се даде на земеделските стопани перспектива за стабилни и справедливи доходи от тяхната продукция.

Хранително-вкусовата промишленост играе важна роля за вземането на решения от производителите и потребителите. Тя следва да получава подходящи стимули, за да осигурява по-устойчиви хранителни съставки и да допринесе за продоволствена среда, която прави по-здравословния хранителен режим достъпен и финансово приемлив избор за потребителите ⁽⁴⁰⁾. Общата селскостопанска политика предоставя основни инструменти в подкрепа на прехода на селскостопанския сектор към нови устойчиви практики и стопански модели. По-специално разнообразните и семейните стопанства и тези, в които се съчетават растениевъдството и животновъдството, са гръбнакът на селското стопанство в ЕС и следва да бъдат подкрепени при прехода към неутрален по отношение на климата поземлен сектор, като се отчита тяхното социално, екологично и икономическо измерение.

Освен това е от решаващо значение да се създадат допълнителни стопански възможности за устойчива верига за създаване на стойност в хранително-вкусовата промишленост и да се привлекат частни средства заедно с публичното финансиране. Това би могло да се постигне с нови пазарни механизми за насърчване на устойчиво развиваните храни, тъй като това би могло да доведе както до по-добра цена на храните, така и до справедливо възнаграждение за земеделските стопани и нов източник на финансиране за инвестиции. Единствено стабилната координация с всички участници от промишлеността по цялата верига за създаване на стойност в областта на храните и съсредоточаването върху справедливите търговски практики по цялата верига могат да ускорят развитието на подходящи стимули за устойчиви селскостопански практики, да гарантират достоен и устойчив доход за земеделските стопани и да генерират приходи в подкрепа на прехода.

Благодарение на напредъка в цифровите технологии за мониторинг и консултантските услуги земеделските и горските стопани ще могат да определят количествено своя баланс на емисиите на парникови газове, като използват надеждни и хармонизирани методики за сертифициране ⁽⁴¹⁾. Подходи като улавянето на въглероден диоксид в земеделието дават възможност сертифицираните действия в областта на климата да бъдат възнаграждавани по подходящ начин чрез основани на резултати договори с други участници във веригата за създаване на стойност или чрез публична подкрепа. Прецизното земеделие е един от важните инструменти за надграждане на тези

⁽⁴⁰⁾ COM(2020) 381 final.

⁽⁴¹⁾ COM(2021) 800 final. В съобщението относно устойчивите въглеродни цикли се обявява цел до 2028 г., че всяко лице, стопанисващо земя, следва да има достъп до проверени данни за емисиите и поглъщанията, за да се създаде възможност за широко разпространение на улавянето на въглероден диоксид в земеделието. През 2022 г. Комисията прие предложение за регламент за създаване на рамка на Съюза за сертифициране на поглъщанията на въглероден диоксид, което в момента е в съзаконотателна процедура.

постижения, който позволява на земеделските стопани да използват по-добре своята почва и други природни активи в полза на климата и околната среда.

Накрая, тъй като въглеродът от изкопаеми горива постепенно се премахва от икономиката на ЕС, земеделските стопани, горските стопани и рибарите ще разполагат с нови възможности за стопанска дейност за доставката на биомаса и материали на биологична основа по устойчив начин за различни видове употреба в биоикономиката, включително в промишлеността, строителството, химическата промишленост, енергетиката или мобилността. Засиленото използване на остатъци и отпадъци от биомаса, биогорива от ново поколение, технологии в областта на биоенергията с улавяне и съхранение на въглероден диоксид и продукти на биологична основа следва да бъде придружено от ясни правила, които насърчават устойчивостта и отчитат въздействията върху размера на естествения погълтател на въглероден диоксид в сектора на ЗПЗГС.

Здрави екосистеми, устойчиво земеползване, природа и биологично разнообразие

Целта за 2040 г. и ясният курс на действие от 2030 г. до 2050 г. следва да се възползват от полезните взаимодействия между неутралността по отношение на климата, биологичното разнообразие и другите екологични цели и да ги насърчават.

Намаляването на емисиите на парникови газове и увеличаването на поглъщанията на въглероден диоксид могат да подобрят устойчивостта и биологичното разнообразие, като същевременно здравата природа и биологичното разнообразие са от съществено значение за смекчаването на изменението на климата и за устойчивостта спрямо него. Очаква се застрашените от пожари райони да се разпространят в цяла Европа поради изменението на климата, което застрашава погълтателите на въглероден диоксид и биологичното разнообразие. Водните екосистеми са силно уязвими към изменението на климата. Високите нива на озон и замърсяването на въздуха увреждат горите, екосистемите и културите, намалявайки потенциала за поглъщане на въглероден диоксид и адаптиране.

Като се има предвид засилващата се конкуренция за земя и вода, може да бъдат разработени политики, които да гарантират устойчиво, ефективно по отношение на използването на водата производство и потребление на храни, материали и биоенергия. Биоенергията следва да се използва приоритетно за секторите, в които потенциалът за електрификация е ограничен, като например въздушния или морския транспорт.

4.7 Инвестираме в бъдещето си

Всеобхватна програма за инвестиции

В условията на извънредно интензивна глобална конкуренция за привличане на инвестиции ЕС се нуждае от значителна политическа и финансова инициатива, за да привлече и мобилизира частни инвестиции в рамките на своите граници, както и от благоприятна среда за частния сектор да инвестира извън границите на ЕС.

ЕС разполага със солидна основа, върху която да надгражда. Рамката на ЕС за устойчиво финансиране вече спомогна за повишаване на прозрачността на стопанските решения на предприятията и за увеличаване на приноса на финансовия сектор за

прехода. Тази рамка ще продължи да бъде усъвършенствана и развивана за нуждите на повече участници, включително тези на по-ранните етапи на прехода, за да може с нея да се постигне максимално въздействие. Преходът обаче няма да бъде постигнат само чрез предвидимост и регулиране; Европа трябва да стане по-привлекателна за частни инвестиции. На първо място, съюзът на капиталовите пазари на ЕС трябва да се задълбочи, за да се разгърне потенциалът за годишно частно финансиране на дружествата в размер на 470 милиарда евро на всички етапи от тяхното развитие, включително рисков капитал, насочен към постигане на целите на ЕС за устойчиво развитие и устойчиви дългосрочни инвестиции за климатичния преход ⁽⁴²⁾.

Увеличаването на въздействието изисква укрепен стратегически капацитет за установяване и улесняване на новите инвестиционни възможности и проекти в секторите с най-голямо въздействие. Комисията, държавите членки и промишлеността трябва да работят съвместно за създаване на икономическа обосновка за новите стопански модели в ключовите сектори на икономиката, необходими за прехода, и по-специално в сектора за чисти технологии и декарбонизираните енергоемки промишлени отрасли и селското стопанство. В това отношение помагат усилията за опростена регулаторна среда и силен единен пазар за предприятия.

Подкрепата от публичния сектор и преките инвестиции следва да бъдат разгърнати стратегически, включително чрез концентриране на усилията в началото и максимално увеличаване на съществуващите ресурси чрез мащабно обединяване на финансирането, чрез което да станат достъпни по възможно най-бързия и лесен начин и да улесняват полезните взаимодействия между различните инструменти. Координацията между действията на равнището на ЕС и на равнището на държавите членки е от решаващо значение за постигането на максимално въздействие на инициативите за финансиране, като действията на равнището на ЕС осигуряват рамка за оптимизиране на политиките и привличане на финансови ресурси, а държавите членки адаптират инициативите към специфичните регионални и национални нужди в съответствие с рамката за държавна помощ. Например предложената платформа за стратегически технологии за Европа (STEP) има за цел да подобри координацията на финансирането с оглед на допълнителното привличане на стратегически инвестиции в чисти технологии и биотехнологии.

От гледна точка на публичния сектор диверсифицирането на финансовата среда чрез използване на иновативни финансови инструменти и целеви безвъзмездни средства е от решаващо значение за привличането на частен капитал и за постигането на инвестиционните цели. Съществува ясна необходимост от по-ефективно и съобразено с нуждите използване на публичните финансови ресурси, както и от използване на финансовите продукти и комбиниране на финансовите източници с цел стимулиране на частните инвестиции и намаляване на риска във връзка с тях.

⁽⁴²⁾ В неотдавнашен доклад на мозъчен тръст се посочва, че дружествата в ЕС биха могли да набират допълнително финансиране в размер на 470 милиарда евро годишно от капиталовите пазари. Вж. [A renewed vision for EU capital markets \(Обновена визия за капиталовите пазари в ЕС\) \(New Financial\)](#), януари 2024 г.

Безвъзмездните средства следва да се отпускат стратегически само в подкрепа на промишлени проекти с ниски нива на въглеродни емисии, които са на ранен етап, като например за енергия от възобновяеми източници, както и на други проекти, когато проектите не са жизнеспособни от търговска гледна точка, частните инвестиции все още са на етап на зараждане и инвестициите са трудни за пускане на пазара. За напредналите в развитието си проекти с доказани източници на приходи пазарно ориентираният финансови инструменти, като например дълговото и капиталовото финансиране, могат да играят решаваща роля. Тези инструменти могат да се използват и за високорискови първи по рода си или революционни проекти под формата на социално и отговорно финансиране или рисков дълг. Ролята на групата на ЕИБ и на други международни и публични финансови институции е от решаващо значение за мобилизирането на частни инвестиции, по-специално за намаляване на риска за проектите, като например във връзка със суровини от критично значение, и за отключване на инвестициите в инфраструктура, за осигуряване на по-дълги срокове и по-големи средства, както и за осигуряване на положителен сигнал за други участия на пазара.

Като цяло през следващите години ще бъде необходим европейски подход за финансирането в тясно сътрудничество с държавите членки, Европейската инвестиционна банка и финансовите институции, за да се гарантират еднакви условия на конкуренция в рамките на единния пазар. Предвид предизвикателствата, свързани с ускоряването на внедряването на технологии за нулеви нетни емисии, намесата на равнището на Съюза спомага за координиране на ответните действия между държавите членки.

Например насрещната гаранция на Европейската инвестиционна банка в размер на 5 милиарда евро за проекти за вятърна енергия се очаква да генерира инвестиции в размер на 80 милиарда евро. Това показва ползата от обсъждане с държавите членки как такива иновативни финансови инструменти на ЕС могат да намалят риска по отношение на решаващите стратегически инвестиции по технологично неутрален начин в нашата икономика.

Въз основа на опита, натрупан от Комисията с програма InvestEU, използването на финансовите инструменти следва да бъде допълнително опростено, за да се повиши тяхната привлекателност за инвеститорите и организаторите на проекти, включително чрез адаптиране на инструментите към конкретни видове инвестиции, предоставяне на ясни условия, рационализиране на процесите на кандидатстване и разработване на лесни за ползване платформи, насоки и намаляване на административната тежест. Необходимо е допълнително опростяване във всички програми на ЕС и във Финансовия регламент на ЕС, за да се предложи истинско „обслужване на едно гише“ за възможностите за финанси и финансиране, което да дава възможност за обединяване на ресурси, ускорен и лесен достъп до финансиране, в крайна сметка в съчетание с безвъзмездни средства, което ограничава броя на формите за получаване на достъп до подкрепа. Тези мерки са необходими, за да се гарантират еднакви условия на конкуренция за достъп до финансиране, което е от особено значение за финансовите посредници и по-малките предприятия с ограничен организационен капацитет.

Важно е в държавите членки да се запази достатъчно фискално пространство за инвестиции в рамките на средносрочната и дългосрочната поносимост на дълга. Иновационният фонд по линия на СТЕ на ЕС, както и националните приходи по СТЕ на ЕС предоставят на държавите членки значителни средства, които могат да бъдат използвани за ориентирани към бъдещето инвестиции. Това следва да бъде допълнено от структурни реформи с цел ускоряване на прехода към неутралност по отношение на климата. По подобен начин бюджетът на ЕС следва да бъде насочен към насърчаване, даване на възможност и поощряване на инвестициите, водещи до по-ниски нива на емисиите, като същевременно продължават да се спазват, когато е приложимо, критериите за „ненанасяне на значителни вреди“, както вече е договорено от съзаконодателите за следващата МФР. Той следва да бъде увеличен, за да се осигурят по-качествени инвестиции, и в този контекст Комисията настоятелно призовава за постигане на бърз напредък по предложения собствен ресурс на базата на СТЕ.

Освен това при оценката на свързаните с климатичния преход рискове за инвестициите финансовият сектор и надзорните органи следва да се ръководят от целта за 2040 г., което ще доведе до благоприятни условия, когато рисковете са сведени до минимум, и до подходящи мерки за намаляване на риска, когато те не са сведени до минимум.

Научни изследвания, иновации и умения

Технологиите, които трябва да бъдат внедрени, за да се постигне целта на ЕС за 2040 г., включват такива, които са готови за пускане за пазара, като например слънчевата енергия, както и такива, които все още предстои да бъдат усъвършенствани и разширени.

Поради това е от първостепенно значение да продължат инвестициите в научни изследвания и демонстрации на иновативни технологии за нулеви нетни емисии, като се координират усилията на ЕС и на национално равнище в областта на научните изследвания и иновациите, както и да се засилят усилията за въвеждане на иновации на пазара и за тяхното разрастване. На европейско, национално и регионално равнище в целия ЕС се извършват водещи световни изследвания в областта на промишлените технологии за нулеви и ниски въглеродни емисии, като по линия на програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ се финансират авангардни научни изследвания и иновации, включително чрез партньорства с промишлеността и държавите членки с цел подпомагане на преминаването на технологиите с ниски въглеродни емисии за енергоемките отрасли от етапа на фундаментални научни изследвания към етапа на внедряване⁽⁴³⁾. Само по „Хоризонт Европа“ ще бъдат заделени над 30 милиарда евро (най-малко 35 % от бюджета на програмата) за действия в областта на климата.

Приходите от определяне на цена на въглеродните емисии са ясен източник на финансиране за внедряването на иновативни технологии и решения за ниски въглеродни емисии. От създаването си през 2005 г. СТЕ е генерирала над 180 милиарда

⁽⁴³⁾ Европейска комисия (2023 г.), [Мащабно разрастване на иновативните технологии за неутралност по отношение на климата](#).

евро, като най-големият дял от тях отива при държавите членки. Държавите членки следва да бъдат стимулирани да инвестират тези приходи в ориентирани към бъдещето структурни реформи, с които значително се увеличава производството на иновативно оборудване за чисти технологии и при които се демонстрира и подкрепя ранното внедряване на промишлени решения за почти нулеви емисии.

На равнището на ЕС Иновационният фонд по линия на СТЕ на ЕС предоставя стратегически инструмент за подкрепа и разрастване на иновациите в областта на технологиите за нулеви нетни емисии към пълна технологична и търговска зрялост. Той се превръща в ключов инструмент за разгръщане на промишлената стратегия на ЕС за Зеления пакт. В първите три кръга по Иновационния фонд по линия на СТЕ на ЕС бяха отпуснати 6,5 милиарда евро за около 100 пилотни проекта и демонстрационни инсталации за иновативни технологии с ниски въглеродни емисии. Стойността и секторното разпределение на заявленията по Иновационния фонд по линия на СТЕ на ЕС показват силна ангажираност на участниците от промишлеността в тази трансформация и обещаващ и обширен набор от проекти. Прекомерно големият брой на подадените заявления за всички мащабни покани за представяне на предложения изисква увеличаване на наличното финансиране. Например в първите два кръга на приемане на заявления проектите кандидатстваха за финансиране на стойност 33,8 милиарда евро при наличен общ бюджет от 1,1 милиарда евро. Промислеността на ЕС очевидно разполага с научно-техническите знания, но пред нея също така стои предизвикателството да инвестира в новата индустриална революция, за която Иновационният фонд по линия на СТЕ на ЕС може да представлява намиращ се в ЕС, съобразен с единния пазар движещ фактор за икономически ефективни инвестиции. Поради това Комисията ще положи усилия да увеличи максимално бюджета по Иновационния фонд по линия на СТЕ на ЕС до 2028 г., като концентрира в началото на периода поетите задължения за налични средства. Комисията също така ще засили полезните взаимодействия с други инструменти и ще развие Иновационния фонд по линия на СТЕ на ЕС като платформа, като използва търгове, за да помогне на държавите членки да избират и подкрепят с национални средства по икономически ефективен начин най-обещаващите проекти. Иновативните подходи, като например механизма „търгове като услуга“, са обещаващ начин за избиране на най-конкурентоспособните и екологично ефективни проекти в рамките на единния пазар, без да се нарушава конкуренцията и като се спазват правилата за държавна помощ.

Новите възможности за стопанска дейност с нулеви нетни емисии водят до създаване на работни места и търсене на нови умения. Търсенето на допълнителни квалифицирани работници ще бъде съпътствано от извършването — преди 2030 г., за да се постигне целта за 2040 г. — на инвестиции в технологии за нулеви нетни емисии, в саниране на сгради, в иновативни материали и в обслужване на оборудване за нулеви нетни емисии. Наборът от умения на работниците в западащи дейности, свързани с изкопаеми горива или с високи нива на емисии, невинаги може лесно да бъде прехвърлен към нови дейности. Следва да се разработи амбициозна програма за развитие на обучението и преквалификацията, координирана на равнището на ЕС и на равнище държави членки, за да се отговори на нуждите от нови умения и работни места, като за основа се използват програмата за умения, Европейската година на

уменията и съществуващите инициативи на ЕС. Тази програма следва да гарантира нови и по-добри възможности за работа за хората, които понастоящем са заети в предвидени за поетапно изключване сектори, както и че преходът няма да бъде възпрепятстван от несъответствие между уменията и изискванията на пазара на труда и от недостиг на умения.

По-нататъшната цифровизация на икономиката ще осигури инструменти, например за управление на интеграцията на енергийната система и за осигуряване на принос към устойчивото управление на нашата земя ⁽⁴⁴⁾.

5 Заключение и следващи стъпки

Гарантирането на благоденствието и благополучието на настоящите и бъдещите поколения изисква ЕС да продължи трансформацията си към неутралност по отношение на климата и устойчива, конкурентоспособна икономика, която устоява на климатичните опасности и геополитическите рискове и която няма критични зависимости.

От анализа на Комисията (в приложение към настоящото съобщение) могат да бъдат извлечени ключови заключения и политически идеи за прехода, за да се осигури нужната информация за широк дебат относно необходимите действия в рамките на ЕС и в сътрудничество с нашите партньори по целия свят.

Настоящото съобщение проправя пътя за политически дебат и решения от страна на европейските граждани и правителства за бъдещите стъпки. Това ще осигури нужната информация на следващата Комисия, така че тя да може да изготви законодателното предложение за включване на целта за 2040 г. в Европейския закон за климата и да разработи подходяща политическа рамка за периода след 2030 г. Работата, извършена в периода 2024—2029 г., ще формира пътя на Европа до 2040 г. и нататък до 2050 г. Политическата рамка ще трябва да гарантира балансиран и икономически ефективен принос на всички сектори за намаляването на емисиите на парникови газове и поглъщането на въглероден диоксид.

Същевременно, за да се постигнат необходимите намаления на емисиите на парникови газове и поглъщанията на въглероден диоксид, трябва да са налице благоприятстващи условия. Те включват пълното прилагане на рамката за 2030 г., гарантиране на конкурентоспособността на европейските промишленост и селско стопанство, мерки за осигуряване на справедлив преход, еднакви условия на конкуренция в световен мащаб, както и стратегически диалог със заинтересованите страни относно рамката за периода след 2030 г. с цел, наред с другото, да се осигури възможност на селскостопанския сектор да запази ролята си на гарант за продоволствената сигурност, като същевременно се декарбонизира.

⁽⁴⁴⁾ Като например „Дестинация Земя“ — водеща инициатива на Европейската комисия за устойчиво бъдеще.

Определянето на целта на ЕС за 2040 г. ще покаже решимостта на ЕС да остане в челните редици на глобалния устрем към разширяване на производството на чисти технологии и възползване от възможностите за икономически растеж и създаване на работни места. Това ще изпрати ясен сигнал към останалата част от света, че Европа остава изцяло ангажирана с Парижкото споразумение и с многостранните действия, като дава пример и възможност на другите да предприемат действия.

ПРИЛОЖЕНИЕ

8 градивни елемента за постигане на целта за 2040 г.

1. Устойчива и декарбонизирана енергийна система за нашите сгради, транспорт и промишленост.

- Ще бъдат необходими всички решения за енергия от източници с нулеви и ниски нива на въглеродни емисии (енергия от възобновяеми източници и от АЕЦ, енергийна ефективност, повече устойчиво развивана биоенергия, акумулиране, улавяне и оползотворяване на въглероден диоксид (CCU), поглъщане на въглероден диоксид и всички други настоящи и бъдещи енергийни технологии за нулеви нетни емисии).
- Отказването от изкопаемите горива ще увеличи независимостта и отворената стратегическа автономност на ЕС и ще намали риска от сътресения в цените. Използването на твърди изкопаеми горива следва да бъде поэтапно преустановено. В съответствие с плана REPowerEU използването на газ и нефт следва да намалява с течение на времето по начин, който гарантира сигурността на доставките за ЕС. Наличието на верига на доставка на водород от възобновяеми източници и източници с ниски нива на въглеродни емисии следва да допринесе за сезонното съхранение и за секторите, в които декарбонизирането е трудно.
- Електрификацията ще бъде в основата на прехода чрез внедряването на инфраструктура за зареждане с електроенергия, термопомпи и изолация на сградите. През втората половина на 30-те години на 21-ви век електроенергетиката следва да се доближи до пълна декарбонизация, с повишена гъвкавост чрез интелигентни електроенергийни мрежи, акумулиране на енергия, реакция от страната на потреблението и акумулиране на диспечерируема електроенергия от нисковъглеродни енергоизточници. Това ще изисква значителни усилия за преквалификация в секторите на производството и обслужването.
- Целта в областта на климата за 2040 г. ще изисква значително разширяване и модернизиране на електроенергийните мрежи и съоръженията за акумулиране на ЕС. Промените в енергийния микс ще изискват значителни инвестиции през следващите 10—15 години и ще зависят от способността за създаване на подходяща регулаторна рамка, интегрирано планиране на инфраструктурата, конкурентоспособно производство и стимули за устойчиви вериги на доставка.

2. Една индустриална революция, в основата на която стои конкурентоспособност, основана на научни изследвания и иновации, кръговост, ефективно използване на ресурсите, декарбонизация на промишлеността и производство посредством чисти технологии.

- Необходимост от всеобхватна програма за инвестиции, за да се привлече частен капитал и да се гарантира, че ЕС продължава да бъде привлекателно местоназначение

за инвестиции за научни изследвания, иновации, внедряване на нови технологии, кръгови решения и инфраструктура. Необходимо е също така интелигентно и концентрирано в началото на периода използване на публична подкрепа за този преход, съчетано с намаляване на риска за мащабните частни инвестиции.

- Тъй като Зеленият пакт трябва да бъде и пакт за декарбонизация на промишлеността, следва да има благоприятна рамка за декарбонизирана промишленост, която да допълва подсилена промишлена политика на ЕС с устойчиви вериги за създаване на стойност, по-специално за първичните и вторичните суровини от критично значение, както и увеличени вътрешни за ЕС производствени мощности в стратегическите сектори и пълно интегриране на принципа на конкурентоспособна устойчивост в обществените поръчки. Това би изисквало добре обезпечени с ресурси механизми за финансиране на равнището на ЕС, както и създаването на водещи пазари, включително чрез правила за обществените поръчки, пазарни стимули, стандарти и етикети, за да се насочи потреблението към устойчиво развивани материали и стоки с почти нулеви въглеродни емисии.
- Това ще изисква и по-стратегически подход за осигуряване на стратегически стоки на световния пазар чрез механизми за съвместно закупуване, както и мерки, насочени към конкурентоспособността на европейския износ на световните пазари.
- Наред с целенасочената подкрепа за инвестициите определянето на цена на въглеродните емисии ще остане основен движещ фактор за промяна. Настоящите системи за търговия с емисии ще трябва да бъдат допълнени с ефективно използване на енергийното данъчно облагане и постепенно премахване на субсидиите за изкопаеми горива, които не са насочени към енергийната бедност или справедливия преход.

3. Инфраструктура за подаване, транспортиране и съхранение на водород и CO₂

- Целенасочената публична намеса може да действа като катализатор за увеличаване на инвестициите, включително на европейско равнище. Особено внимание следва да се обърне на развитието на интелигентна интегрирана енергийна инфраструктура на равнище разпределение, включително за зареждане с електроенергия и презареждане с гориво на превозни средства, както и за промишлени клъстери, включително за снабдяване с водород и суровини с ниски нива на въглеродни емисии, за да се заменят изкопаемите източници.
- Градското планиране и градоустройството ще дадат възможност на гражданите и предприятията да декарбонизират своята среда, независимо дали чрез инфраструктурата за зареждане с електроенергия или чрез топлофикация.

4. По-интензивно намаляване на емисиите в селското стопанство.

- Селското стопанство играе жизненоважна роля за гарантиране на продоволствената сигурност. Подобно на другите сектори, селското стопанство също има своята роля в екологичния преход. При наличието на ефективни политики, които възнаграждават добрите практики, има възможност за по-бързо намаляване на емисиите от сектора, като същевременно се засили поглъщането на въглероден диоксид в поземления сектор, в почвите и горите. Веригата за създаване на стойност в хранително-вкусовата промишленост следва да бъде включена, за да се създадат полезни взаимодействия и да се използва максималният потенциал за намаляване на емисиите.
- Следва да се въведат ясни политики и стимули за реализиране на потенциала за иновации в продоволствената система и биоикономиката като цяло, както и за осигуряване на здравословна храна от устойчиво развивани източници за гражданите на ЕС.

5. Политиката в областта на климата като инвестиционна политика.

- Ежегодно в прехода следва да бъдат инвестирани допълнителни 1,5 % от БВП в сравнение с периода 2011—2020 г., като бъдат отклонени ресурси от не толкова устойчиво използване като субсидиите за изкопаеми горива. За постигането на това ще е необходима силна мобилизация на частния сектор. Частният сектор ще осигури по-голямата част от тези инвестиции, ако политическата рамка стимулира инвестициите в проекти с ниски нива на въглеродни емисии и възпира инвестициите в проекти с високи нива на въглеродни емисии, при условие че има солидна икономическа обосновка за тези инвестиции.
 - Необходими са специални политики за популяризиране на ЕС като водещо местоназначение за устойчиви инвестиции. Това изисква задълбочено обмисляне на всички елементи: от данъчното облагане до достъпа до финансиране, от уменията до регулаторната тежест и от задълбочаването на единния пазар до разходите за енергия. Това е ключов елемент за бъдещия успех на програмата на ЕС и следва да бъде координирано с държавите — членки на ЕС.
 - Преходът изисква също така интелигентно използване на публичната подкрепа и финансовите схеми с цел привличане на мащабни частни инвестиции. Мащабната публична подкрепа в секторите, изправени пред високи стопански рискове, и за домакинствата, където собственият капитал представлява проблем, ще бъде от съществено значение. Това ще изисква по-активно участие и по-голяма склонност към поемане на рискове от страна на институционалните финансови участници и по-специално на ЕИБ. Същевременно публичната подкрепа продължава да бъде от решаващо значение за това промишлените проекти с нулеви и ниски нива на въглеродни емисии да станат икономически жизнеспособни, като ефективното използване на подходящи ресурси, включително чрез финансиране от ЕС, следва да бъде подложено на обсъждане.
- 6. Справедливост, солидарност и социални политики в основата на прехода.**
- Една неутрална по отношение на климата, приобщаваща и устойчива икономика ще гарантира дългосрочния просперитет и благополучие на гражданите на ЕС. Въпреки това чрез публичните политики и фондове, както и чрез социалния диалог, ще трябва да се преодолеят предизвикателствата за определени групи и региони, като се подкрепят инвестициите на домакинствата в декарбонизация.
 - Решаването на социалните проблеми ще изисква поставянето на явно политическо ударение върху справедливостта, солидарността и социалните политики, които следва не само да облекчат прякото въздействие на определянето на цена на въглеродните емисии при необходимост, но и да дадат възможност на домакинствата с ниски доходи да осъществят ефективен преход към нулеви въглеродни емисии.
- 7. Дипломация и партньорства на ЕС в областта на климата за насърчаване на глобалната декарбонизация.**
- ЕС следва да продължи да дава пример и да осигурява разнообразен принос за постигането на целите на Парижкото споразумение, както и да разширява и задълбочава международните си партньорства.
 - Той следва да разгърне активна глобална дипломация в областта на определянето на цена на въглеродните емисии във взаимодействие с други инструменти на политиката на ЕС в областта на климата, като например механизма за корекция на въглеродните емисии на границите.
- 8. Управление на риска и устойчивост.**
- Природните ресурси на ЕС са от решаващо значение за пълноценното предоставяне на техните екосистемни услуги, по-специално по отношение на контролирането на изменението на климата и засилването на секвестрирането на въглероден диоксид.

- Изпълнението на глобалната рамка за биологичното разнообразие Кунмин—Монреал и на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие ще бъде от ключово значение за постигането на целите на ЕС в областта на климата, включително целта за 2040 г.
- Въпреки това изменението на климата ще оказва влияние върху нашите общества през следващите години, така че ние трябва да се подготвим и да се приспособим успоредно с това. Засилването на мерките за предотвратяването на опасности и за готовност, както и координираното прилагане на политики, например за ефективно използване на водите или природосъобразни решения, ще доведат до подобряване на устойчивостта на цялата ни икономика и до намаляване на разходите.